(9026)

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

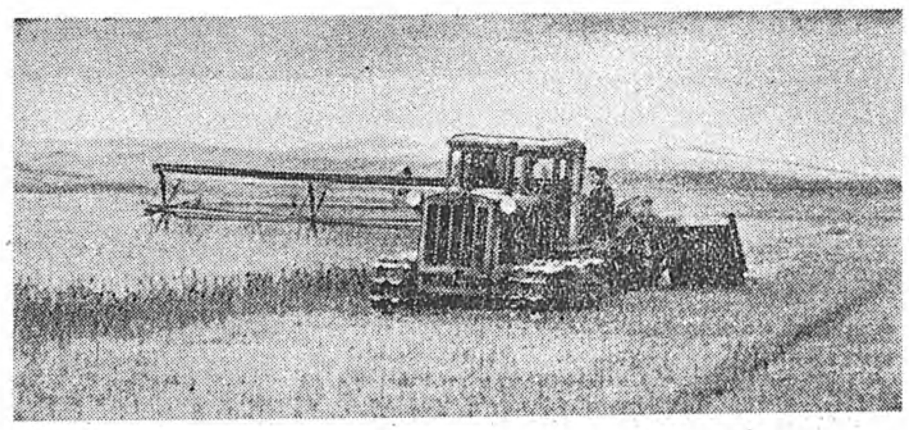
Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 195 (9027)
АВГУСТЫН 20
ЧЕТВЕРГ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА, ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭЕЭ ЭМХИТЭЙ, ТҮРГЭНӨӨР ЯБУУЛАЯ!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ториин аймагай «Заветы Ильича» колхоздо амяарлан хуряалга хэжэ байна. Тус колхоз таряа хуряалгадаа аймаг соогоо эгээн түрүүлэн ороо юм.
В. Даниловай фото.

ГАГАНОВАТАН ҮНЭР БАЯН БОЛОГ ЛЭ!

КПСС-эй XXI съезд манай орон коммунизм байгуулха асари ехэ рилго табяад, коммунистическэ өөр хүдэлхэ, ажаһуухые уряал юм. Энэ уряалыень бүхы совет нүүд халуун зүрхэнһөө дэмжэжэ, алдаашье, ажабайдалдаашье ммунизмын түхэл шэнжэ нэбтэ үлхын түлөө тэмсэжэ байна. ммунистическэ коллективэй, арнигай нэрэ зэргын түлөө хүдэ агууехэ далайн долгин шэн эр орон доторнай эбхэрэн тараад, эр бүри хүсэ нэмэн хүгжэн манда Мүнөө Вышневолоцко бүд нэ лтын фабрикын хүдэлмэришэн Ва тина Гаганова коммунизмын нжэтэй шэнэ үүсхэл гаргаба. Ва тина Гаганова түрүү бригадые элжэ, ехэ салин хүлһэ абажа йгаашье һаа, ажалша нүхэдтөө эн зүрхэнһөө туһалха тэһэн һайн йхан сэдьхэлтэйгээр, гээгдэжэ аһан бригадые даажа абаад, ту зэргэдэ гаргаһан байха юм. игэжэ ямаршье баалалтагүйгөөр, йн дурааран, олзын тала харан, бэрхэшээл ехэтэй, хүндэ хүшэр калда орожо, гээгдэжэ ябаһан ахыгаа урагшань татажа, бүгэ ень түрүү болгохо гэһэн эрмэл лгэ совет хүнүүдэй мүнөө үеын эжэ шанар болонхой. Энэ хадаа най ажабайдалда коммунизмын эжын үдэр бүри нэбтэржэ байһа ие элитээр тодорхойлно.

Гагановатанай бүлэнэр мүнөө эр бүри үнэржэжэ, олошоржо йна. Энэ хүдэлөөн манай респуб ика доторшье үргэнөөр дэлгэржэ, залуша бэрхэ хүбүүд, басагадаа а айл аймагуудһаа баяжана. Шэ үүсхэлые промышленна пред риятинуудаймнай түрүү хүнүүд эн түрүүлэн халан дэмжээ һэн. лан-Удын модоной заводой дирек р нүхэр П. А. Яхновецкий № 154 рилгын трестын гээгдэжэ ябаһан равлениие хүтэлбэрилхээр ошоод, мөө багаханшье һаа, түрүүшын э һайн үрэ дүн туйлажа ябана. Мүн эндэхи халаанай мастер Алек й Сучков, слесарь Константин лексеев гэгшэд гээгдэжэ ябаһан лаануудые түрүү зэргэдэ гаргаха эн зорилготойгоор бага салин й, хүндэ ажалтай халаануудые йн дурааран даажа абаа. Удаань алуута Нуурай паровозно депогой шинист-инструктор нүхэр К. И. рудников даалгабаряа саг үргэл э дүүргэдэггүй бригадые толгойл өө ошоо. Улан-Удын ПВЗ, ТЭЦ олон республикын бусад предприя нүүдтэ энэ үүсхэлые дэмжэһэн нүүдые тоолохо болоо һаа, нилээд он бии.

Тиихэдэ энэ хүдэлөөн гансашье ромышленна предприятинуудта эшэ, мүн хүдөө ажахыдамнай үр өөр дэлгэрээ. Бичурын аймагай Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой аалишан Анисия Комарова В. Га новагай баатаршалгые дахин даб жа, республика доторoo мэдээжэ болонхой. Түрүү һаалишан һү һаа а элбэг дэлбэг болгохын тула, аалиша нүхэдтөө туһалжа, түрүү үлэй зэргэдэ гаргаад, мүнөө да н һү багатай бүлэг үнеэдые һаа а эхилээ. Тиигээд үдэр бүри ша уу үндэр амжалта туйлажа байна. Мүн эндэхи совхозой һаалишан Цыпилма Гомбожапова баһал иимэ баатаршалгада зоригжобо. Һү ехэтэй үнеэдые һаажа, олзо доход ехээр оложо байгаашье һаа, энэ нүхэр мүнөө гээгдэлдэ ороһон һаалишанай һү багатай үнеэдые даажа абаба. Ниитынгээ хэрэгые хубиинхиһаа үлүүсэ харадаг, совхозойнгоо ажахые хүгжөөхын тула хүсэ шадалаа гамнадаггүй һаалишанай зориһондоо хүрэхэнь бата найдамтай. Тэрэшэлэн Кударын аймагай хонишон Н. М. Агафонов түлгэнүүдые хараха хүнгэн ажалһаа һайн дурааран болёод, эхэ хонидые даажа абаад, ойрын хоёр-гурбан жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абаха гэһэн харюусалгатай уялга абаба.

Энэ шэнэ хүдэлөөн мүн Заиграй, Иволгадашье, Мухаршэбэр, Баргажандашье, Хойто-Байгал, Закамендашье, Яруунa, Ахадашье дэлгэржэ байнхай.

Республикымнай ажалшад Гагановатанай бүлэдэ ороходоо ажахыгаа бүри хурдан түргөөр хүгжөөжэ, түүхэтэ долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, һаруул һайхан коммунизмын Ордон түргөөр байгуулхые эрмэлзэнэ. Энэ хүсэл эрмэлзэлгыень саашадань хүгжөөхын зорилгоор олониитын шэнэ хүдэлөөе халуун анхарадаар хүреэлхэ, дэмжэхэ гээшэ партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн. Тиихэдээ үнэн сэхэ, мэргэжэл шадабаритай, гээгдэлдэ ороһон ажахые үнэхөөрөө түрүү зэргэдэ гаргажа шадаха найдамтай хүнүүдые энэ нэрэ хүндэтэй ажалда эльгээхэ хэрэгтэй. Тиигээгүй һаа, ажабайдалдамнай туйлай ехэ удхашанартай энэ хэрэгые ёһо тэды ушар болгоожо ажахыдаа ехэ хохидол ушаруулха аюул тохёолдуулжа болоно.

КПСС-эй Кударын аймагай комитет шэнэ юумые дэмжэн үргэхэ, олониитын дунда дэлгэрүүлхэ талаар һайн жэшээ харуулна. Эндэхи партийна организациин хэшээл оролдолгоор 38 эрхим хонишод хүндэ, бэрхэшээлтэй ажалда һайн дурааран ороо. Ажалшадай эдэбхи үүсхэлдэ иигэжэ хандажа, Гагановатанай хүдэлөөе промышленна предприяти, колхоз, совхоз бүхэндэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилго табигдана.

Мүнөө республика доторнай тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын халуун хүдэлмэри ябажа байна. Эдэ хүдэлмэринүүдые зохидоор тааруулан зэргэ ябуулжа, богонихон болзорой туршада, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ ёһотойбди. Тиимэһээ Гагановатанай үүсхэлые ондоо янзаар тэжээл бэлэдхэлгэ, таряа хуряалга дээрэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал ехэ удхашанартай юм.

Партийна организацинууд, советскэ, ажахын органууд энэ талаар зохихо хэмжээ-ябуулгануудые дары абаха уялгатай. Тэжээл бэлэдхэхэ, таряа хуряаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ, хүдөө ажахын асуудалаар болохо КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумдэ өөһэдынгөө ажалай бэлэг бариха байнамди.

Үнэтэ үүсхэлые үнэн зүрхэнһөө дэмжэгшэд

Бригадые гээгдэлһээнь гаргаа

Вагон хабсаргадаг цехын слесарь Хаим Самуилович Шапсович (Улан-Удын ПВЗ) Валентина Гагановагай гайхамшаг үүсхэлые дэмжэн, гээгдэнги участогта ошожо, ажаллахые хүсэбэ.

—Нүхэр Гаганова һайн һайхан үүсхэл гаргаад байна. Тэрээниие дэмжэжэ, дэлгэрүүлхэ ёһотойбди,—гэжэ Х. С. Шапсович хөөрэнэ.

Вагон хабсаргадаг цехын пассажирска вагоной тэргэ шэрдэдэг бригада түсэб, даабаряа дүүргэдэггүй, цехээ хойшонь татадаг байһан юм. Энэ бригадые гээгдэлһээнь гаргахаяа ерэһэн нүхэр Шапсович нэн түрүүндэ хүндэ хүдэлмэри хүнгэдхэхэ, оньһожоруулха хэмжээнүүдые абажа эхилээ һэн. Тиигэжэ бригадын хэдэг гол ажалынь—вагоной тэргэ шэрдэхэ хүдэлмэринь оньһожоруулагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлжэ, бригадань һайнаар хүдэлдэг болоо.

Мүнөө тэргын хуушан шэрэ, хирэ тооһыень сэбэрлэн арилгаха хүдэлмэри оньһожоруулхын тула пневматическа шэнэ машина заһагданхай. Тэрэнэй ашаар продукци гаргалгань хоёр часаар түргэдэхэ юм.

К. Халтанов.

Зураг дээрэ: Х. С. Шапсович.
В. Муллерай фото.

Жэшээ абамаар нүхэд

В. Гагановагай үүсхэлые дэмжэгшэдэй тоо үдэр бүри олошорно. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын модоной заводой директор Петр Андреевич Яхновецкий 154-дэхи барилгын трестын гурбадахи УНР-эй коллективые даажа абаад, гээгдэлһээнь гаргахаяа ошоо.

Нүхэр Яхновецкий модоной заводые дүрбэн жэл соо шадамар бэрхээр хүтэлбэрилжэ, предприятяа түрүүшүүлэй тоодо гаргаһан байна. Энэ завод жэл, һара бүри түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, республикын предприятинуудай дунда суурхадаг болонхой. Дүрбэн жэлэй туршада ажалаа оньһожоруулхын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ: хюрөөдэгдэһэн модо склад хүрэтэр шэрэхэ транспортёр тодхогдоо, автомашинада ашаалдаг механизм бии болгогдоо, хуушан рамын орондо бүтээсэ ехэтэй шэнэ рама тодхогдоо. 1955 ондо 158 мянган кубометр модо хюрөөдэдэг байһан аад, 1958 ондо 190 мянган кубометр болгоһон юм. 1955 онойхиһоо 7 миллион түхэригөөр дээшээ продукци үнгэрэгшэ жэлдэ гаргаһан байна.

Заводой нэгэ таһагые даагша нүхэр Александр Иванович Мунин барилгын ондоо трестын гээгдэнги участогта ажаллахаар һаяхан ошобо.

Д. Аюшеев.

***

Һаяхан Шулуутайн леспромхозой (Заиграй) эхин партийна организациин секретарь И. П. Мурзин Орджоникидзын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ ошожо, ажаллахые хүсэбэ. Нүхэр Мурзин ехэ түлбэритэй газарһаа багашаг түлбэритэй газарта ошохонь. Мүнөө нүхэр Мурзиниие колхозойнь коммунистнууд партийна организациингаа секретаряар һунгаа.

Аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. В. Куреев XX партийна съездын нэрэмжэтэ колхоздо, Новоильинскдэхи үдэшын дунда һургуулиин директор М. И. Воробьев Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ажаллахаар ошоо.

С. Аверина.

Дж. НЕРУ, Н. С. ХРУЩЕВ БЭШЭГҮҮДЫЕ АБАЛСАБА

Н. С. Хрущев США-гэй Президент Д. Эйзенхауэр хоёрой айлшалалсахаяа байһантай дашарамдуулан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто Индиин Премьер-Министр Джавахарлал Неру августын 8-да бэшэг эльгээгээ.

Дж. Неругэй бэшэг, Н. С. Хрущевой харюугай бэшэг доро толилогдобо.

Н. С. Хрущевто Дж. Неругэй эльгээһэн бэшэг

Энэ шиидхэбэри тухай мэдэхэдээ ехээр баясаһанаа Танда мэдээсэхые, энээнтэй дашарамдуулан Таниие амаршалхые хүсэнэб. Энэ ушар бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ тон шухала удхашанартай гэжэ этигэнэб. Энэ ушар шахардуу шанга байдалые һуларуулха, дээдэ тушаалтадай саашадаа хэхэ зүбшэлгэнүүдтэ, хэлсээ баталха хэрэгтэ туһалха байха гэжэ үнэн зүрхэнһөө найданаб.

Таниие гүнзэгы ехээр хүндэлэгшэ
Джавахарлал НЕРУ.

Дж. Нерудэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн харюугай бэшэг

Хүндэтэ господин Премьер-Министр,

энэ оной августын 8-да Танай эльгээһэн бэшэгые абажа, анхаралтай байһанайтнай түлөө Танда баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Президент Эйзенхауэр бидэ хоёрой айлшалалсалга ашатай туһатай байха, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулгада, шухала хэлсээнүүдые баталалгада туһалха байха гэжэ би Тан шэнгеэр этигэнэб. Советскэ правительство, манай бүхы арад эгээл энэ зорилго туйлахые эрмэлзэнэ.

Манай политикые Танай зүбөөр ойлгоһые, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын, гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа һайжаруулхын тулада ехэ оролдолго гаргадагыетнай үндэрөөр сэгнэнэбди.

Таниие ехээр хүндэлэгшэ
Н. ХРУЩЕВ.

1959 оной августын 12.

Хонишодой үүсхэлээр

Аймагай томо колхозуудай нэгэн болохо XX партсъездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин бүхы отарануудта 20 гара мянган хонид тоологдоно. Мүнөө эндэхи колхознигууд адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тула оролдожо байна.

Хоёрдохи комплексно бригадада колхозой хонидой олонхи хубинь байдаг юм. Тиимэһээ бригадынхид шадаал һаа, ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ уялгатай.

Үбһэндэ орожо байхын үедэ хоёрдохи бригадын хонишод өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ бэлэдхэхэ гэжэ үнэтэ үүсхэл гаргаа һэн. Арбан отаранудһаа нэгэ—нэгэ хүн тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ гараа юм. Тиигэжэ хонишод энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

...Орой боложо, ажалай үе дүүрэжэ байгаа һэн. Жэгдээр халюуржа байһан үргэн ехэ тариалангай хажуудахи Хон Шулуутын хониной байрын газаа үбһэ сомолгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байба. Сомоогой нюруу табижа байһан хүн отарые даагшанарай нэгэн — Даша Гармаев хадын саана орохоёо байһан наран өөдэ һарабшалжа хараад:

— Үшөө 25 бухал үлээ, Валерка, Ильюшка таанад шамдагты,— гээд бухал шэрэжэ ябаһан үхибүүдтэ хандана.

— Ши, Валерка, сомоогой зүүн хажуугаар асара, — гээд бригадын тоо бүридхэгшэ, сомоо хаяжа байһан Дугаржаб Николаевич Ринчинов хэлэбэ.—Бухал шэрэжэ ябаһан үхибүүднай бэрхээр, ажалдаа һайнаар хандадаг юм,— гэжэ тэдэнээ магтана. Аха хүнэй хэлэһэндэ урмашаһан үхибүүд үрдилдэн, моридоо ташуурдаад гүйлгэлдэнэ. Сомоо хаягшадтай хөөрэлдэхын тухагүй, бухал ерэжэл, ерэжэл байгаа һэн.

Дугаржаб Николаевич ехэл сүлөөгүй хэбэртэй, хармааанһаа пулаадаа абаад лэ асалхынгаа һамбаанда хүлһөө аршана. Һүриин баруун хажууда дунда зэргын бэетэй, нарин сагаан шарайтай, арбан найма хүрэжэ ябаһан басаган шударгы түргөөр багахан бухалые нэгэ асалаад, сомоогой нюрганда шэдэнэ. Хөөрэлдэжэ мэдэхэдэмнай, үе наһандаа колхозой хүдэлмэридэ ябаһан, ахалагша хонишон Дамдин Самьяевич Цоктоевой басаган Галина байгаа. Уданшьегүй һүүлшын бухал хаягдаба.

Ноёхоной хонишод өөһэдынгөө хүсөөр гурба мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ зорилготой. Тэдэнэр полиин заха, ойн соорхой, жалга, хажуу газарай ногоо бултыень сабшажа абана. Хонишодто колхозой центр— Зургаан Дэбын гэрэй эзэн эхэнэрнүүд туһална. Тэдэнэрэй дундаһаа Г. Эрдыниева, С. Намсараева, Ц-Д. Гендунова болон бусад ажалдаа шалгарна.

Бригадын хонишод Мэргээстэ, Дүүжын Ара, Үзөөлэй, Модон Заха, Нарин Царам, Моностой, Согоото гэдэг газарай ногоо сабшажа хуряаха юм. Мүнөө хонишод 1200 центнер үбһэтэй болонхой.

Д. Болхоев, манай корр.
Сэлэнгэ.

Пенсионернүүд үбһэндэ ябалсана

Ниитын адуу малые үбһэ тэжээлээр хүсэд хангахын тула оролдолго ехээр гаргагдажа байхые хараад, «Улаан Оронго» колхозой үбгэдүүд, пенсионернүүд колхоздоо туһалха гэжэ шиидээ. Үбгэн колхозник Базар Лубсановай хүтэлбэреэр колхозой хоёрдохи комплексно бригадада пенсионернүүдһээ тусхай звено эмхидхэгдэжэ, мүнөө 300 центнер һайн шанартай үбһэ һурилөөд байна.

Хура бороной байд гээд орожо байбашье һаа, энэ звеногой гэшүүд сабшалга һурилэлгэ хоёрой хоорондо забһар гарганагүй.

— Мүнөө үбһэнэй шэмээе хүсөөд, хагдаржа байһан үедэ тэрэниие хатааха гэжэ удаан хэбтүүлһэнэй хэрэггүй. Иимэ үбһэн һуридэ гутахагүй, харин бүри хатажа байдаг,—гэжэ Базар Лубсанов яаралгүйхэнөөр хөөрэнэ.

Энэ звеногойхид ногоо сабшаһаар лэ үглөө үдэрынь тармажа, һурилжэ эхилдэг. Иигэжэ түргөөр хуряагдаһан үбһэн гутанагүй. Звеногой гэшүүдэй дунда 74 наһатай Дымбрэн Бадмаев, 70 наһатай Үхинжаб Жапов бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна. Эдэнэр мүнөө 60 центнер үбһэ һайн шанартайгаар һурилөөд байна.

—Үбһэ хуряалгын һүүлдэтэр бидэнэр үшөө 60 центнер үбһэ һурилхэбди. Энээнһээ гадна туғалнуудай эдихэ үбһэ ногооноор хатаажа абаха хүсэл бии,—гэжэ эдэ үбгэдүүд мэдүүлнэ.

Һурилэгдэһэн газарайнь гектар бүриһөө дунда зэргээр 20—25 центнер, зарим газарһаа гектарай 30 центнер үбһэн абтаһан байха юм. Энэнь эрхим луговодууд Үхинжаб Жаповай, Нима Мангаловай, Базар Лубсановай ажалай аша үрэ байна. Эдэ үбгэдүүд хэдэн жэлэй туршада 580 гектар сабшалангые уһалжа, жэл бүри баян ургаса туйладаг.

Б. Бадмаев.

Дээшэлүүлэгдэһэн уялга абана

Байкало-Кударын аймагай колхозууд үндэр баян ургасаяа саг соонь, гол түлэб амяарлан хуряаха бэлэдхэл хэжэ дүүргээ.

Аймагай түрүү механизаторнууд, лафетнэ жаткын машинистнууд, тракторист болон комбайнернууд дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абана.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой лафетнэ жаткын машинист Иван Тарасов, тракторист Павел Балдаков гэгшэд арбан үдэрэй туршада 350 гектар таряа хадаха, халаанайнгаа даабари 35 га хүргэхэ уялга абаа. Тиигээд аймагай колхозуудай механизаторнуудта хандажа, тэдэниие дэмжэхыень уряалаа.

—Хамтынгаа хүсөөр ургуулһан баян ургасаяа хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар хуряажа абабал, гүрэндөө ехэ таряа худалдаха, хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаха байнабди. Мүн ниитынгээ малые тэжээлээр хүсэд бүрин хангахабди. Ажалта үдэртэшье тарян ехээр хубаагдаха. Нүхэд, механизаторнууд, таряа хуряалга маанадһаа дулдыдаха, шэнэ хүсэтэйгөөр ажаллая,—гэжэ тэдэнэй бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой лафетнэ жаткын машинист И. М. Орлов (трактористнь Е. Конев), «Знамя Октября» колхозой механизаторнууд Н. Типаев, В. Мосоров, С. Сониев гэгшэд энэ үүсхэлыень халуунаар дэмжээд, ехэ уялга абаба.

Е. Ненашев.

Силос ехээр дарана

— Һүүлшынгээ машиные! Һүүлшынгээ...—гэжэ байжа нэгэ хүнэй зоригтойгоор дуу гарахань трактор, машинануудай хүнхинэлдөөн дундуур элихэнээр дуулдана.

— Бабуу Раднаевич, нүхэн соохи ногоомнай хамта 1000 шахуу тонно болоо,—гэжэ хамсыгаа шуужархиһан хүдөөгэй ажалша нэгэ хүбүүн бад-бад дуугарна. Эдэмнай Ториин аймагай Бургалтай нютагта силос даралга дээрэ хүдэлжэ байһан зонууд гээшэ. Олоной урда хүндэтэй нүхэр Бабуу Банзаракцаевые колхозой правлени силос дарагшадай звеноводоор табяа юм. Энэ нүхэрэй даажа ябадаг звенодо 12 хүн, 6 автомашина, 7 комбайн, 2 трактор хүдэлнэ. Тус звеногой гэшүүд хэдыхэн үдэрэй туршада 1000 гаран тонно силос даража шадаа. Үнинэй дүй дүршэл ехэтэй механизатор Цэдэн-Дамба Цыдыпов комбайнаа нэгэшье һаадгүйгөөр хүдэлгэнэ.

Тэрэшэлэн коммунист Батажаб Батуевай даажа ябадаг звено һайнаар хүдэлжэ, 8 үдэрэй туршада бороо хурын нилээдгүй оробошье һаань, 300 гаран центнер шанар һайнтай үбһэ һурилөө.

— Ажалые үдэрөөрнь таниха ёһотой юм,—гэжэ нүхэр Батуев хөөрэнэ. Тэрэншье тон зүб лэ даа. Шэбэргэн бороотой үдэрнүүдтэ доболиг газарай ногоо сабшахада ойр зуурын һэбшээндэ гү, али наранда шиигынь хаташадаг юм. Тиихэдэнь багахан сомоо һурилхэ хэрэгтэй.

Тиигэжэ адуу мал олонтой «Улаан Бургалтай» колхозой гэшүүд горьтой ехэ тэжээл бэлдэжэ абахын түлөө шууд тэмсэжэ байна.

С. Баторов.

ХУРЯАЛГАЯА ТҮРГЭДХЭХЭ

Баргажанай аймагай колхозуудай үргэн ехэ тариаланһаа одоол баян ургаса гараа гээшэ. Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри ургаса таряанай үнгэ шаралжа, эдеэниинь хүсэбэ.

Һүүлэй арбаад жэлэй туршада манай эндэ таряанай ургаса иимэ һайнаар гараагүй һэн. Тиихэдэ ган гасуур боложо, илангаяа уһалагдадаггүй газарта ургаса муугаар гарадаг байгаа юм. Харин энэ зун бороо хура элбэг байгаад, мүн лэ хаһа саг соогоо һайнаар таригдаад, орооһо таряанай ургахада таатай зохид байгаа.

Мүнөө колхознигуудай урда нэгэ гол зорилго табигдаба—үндэр баян ургасаяа эрхим болзортонь, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха саг тулаба.

Шэнэ ургасаяа түргэн болзорто, гээлтэгүйгөөр абаха зорилгоор баргажанайхид имагтал түрүү арга — амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэхэнь. «Гигант», «Авангард» колхозууд бүхы орооһо таряагаа амяарлан хуряахаар шиидэбэ. Аймагай бусад колхозууд тарилгынгаа талмайн 90 процент түрүү аргаар хуряаха гэжэ байнхай.

2—3 жэлһээ хойшо эндэхи колхозууд орооһо таряагаа амяарлан хуряажа, горьтой дүй дүршэлтэй болоо. Үнгэрэгшэ жэл Ленинэй, Сталинай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглээд, орооһо таряагаа гээлтэдэ оруулангүй, түргөөр хуряажа абаһан юм. Тус колхозууд мүн лэ амяарлан хуряалгада бэлдээд, машина, зэмсэгүүдээ, ажаллаха хүнүүдээ түгэс бэлэн болгобо. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын поли дээрэ 8 лафетнэ жатка, 7 подборщик ба 30 машина, тракторнууд заһагдаад жэрылдэшэнхэй байна. Таряанай хадагдажа эхилхэдэ энэ хүсэтэ техникэ дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдаха. Тэрэшэлэн Сталинай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд оньһото машинануудаа хүсэд бэлэн болгоод, хуряалгада орохо сагаа хүлеэжэ байна.

Хүнтэйн Баруун хормойн үндэр наруули газарта нэмжыһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үргэн уужам тариаланда элбэг ургаса эдеэшэжэ байнхай. Тус колхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирынь Б. Будаев) аймаг соогоо түрүүлэн таряа хуряажа эхилээд, хоёр лафетнэ жаткаар үдэр хахадай турша соо 87 гектар ячмень хадаба. Лафетнэ жаткын машинист Шагжи Дугаров, тракторист Николай Белокопытов гэгшэд түрүүшын үдэрһөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллан, үдэртөө 17 гектар хадахын орондо 30 гектар шанартайгаар хадаба. Тэрэшэлэн механизаторнууд Иван Добрецкий, Гарма Шатанов гэгшэд хүдэлмэреэ һайнаар эхилээ.

Мүнөө аймагай колхозууд 10500 гектар орооһо таряа хуряаха байна. Энэ ехэ таряагаа саг соонь, гээлтэгүйгөөр хуряаха гээшэ ехэшье, харюусалгатайшье хэрэг мүн. Эндэ механизаторнууд болон колхознигууд үдэр һүнигүй хүдэлмэрилжэ, машина техникээ нэгэшье һааталгүй, һайнаар ашаглаха ёһотой болоно. Теэд зарим, жэшээнь, Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта лафетнэ жаткanууд дутуу байна. Эдэ колхозууд нэгэ-нэгэ жатка худалдажа абахаяа Баргажанай РТС-тэ захиһан байгаа. Теэд РТС-эй хүтэлбэрилэгшэд захяаень дүүргэхэ гэжэ оролдоногүй.

Эндэмнай хура бороо һаянай элбэгээр орожо байна. Тиимэһээ орооһо таряа сэбэрлэхэ, хатааха бэрхэшээлтэй байхань гээшэ. Теэд «Звезда» колхоздо тоогуудынь үшөө бэлдэгдээгүй. Орооһо сэбэрлэхэ, хатааха машинанууд хүсэд бэлэдхэгдээдүй. Мүн орооһо хадагалха амбаарнуудшье сэбэрлэгдээгүй, сагаадагдаагүй байха юм. Иимэрхүү баримтанууд бусадшье колхозуудта бии. Ургасаяа һайнаар хуряабал баргажанайхид гүрэндэ ехэ орооһо худалдаха, үрэһэ хүрэнгээ дүүрэн хаахаһаа гадна ажалта үдэртөө ехэ орооһо хубааха, ниитынгээ адуу малда орооһо таряанай зүйл элбэгээр бэлдэхэ байна бшуу. Энэ ехэ арга боломжоёо һайнаар хэрэглэхын тулада аймагай колхозууд таряа хуряалгын хүдэлмэри түрүүшын үдэрһөө эмхитэй, бүтээсэтэйгээр ябуулха ёһотой.

О. Раднаев, манай корреспондент.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ партийна гэгээрэлэй гол зорилгонууд

Партийна гэгээрэлээр 1959 — 1960 оной һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл партийна организацинуудта эхилбэ. Тиихэдээ үнгэрһэн жэлэй политическэ һуралсалай дүнгүүд хараада абагдана. Эдэ дүнгүүд юун тухай хэлэнэб?

Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ нэн түрүүн КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүд болон материалнууд бүхы талаһаа, гүнзэгыгөөр шудалагдаа. Съездын материалнуудые шудалалга политическэ гэгээрэлэй һургуулинуудай хүдэлмэрие баяжуулжа эдэбхижүүлээ, марксистско-ленинскэ теорёор коммунистнуудые, партийнабэшэ олониитые бүри ехээр һонирхуулдаг болгоо. Москва, Украина, Белорусси, Ленинград, Свердловск болон бусад областьнууд, республиканuудта һуралсалай жэлэй туршада КПСС-эй XXI съездын материалнуудые шудалха олон кружогууд, семинарнууд нэмээгдэжэ байгуулагдаа. Теоретическэ конференцинүүд, лекцинүүд, мүн КПСС-эй XXI съездын тодорхойлһон асуудалнуудаар болоһон олон лекцинүүд ехэ һайшаагдадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, Украинада теориин асуудалнуудаар 34 мянга гаран лекци уншагдаһан, 6 мянга шахуу теоретическэ конференци үнгэргэгдэһэн юм. Съездын материалнуудые тайлбарилга, шудалалга партийна организацинуудай соёл сурталай ажабайдалые баяжуулаа, олониитын политическэ, ажалай дэбжэлтые хангаа.

Марксистско-ленинскэ һуралсалые ажабайдалтай, Коммунистическэ партиин политикатай таһаршагүй холбоотойгоор саашадаашье ябуулха—иимэ гол шухала тобшолол съездын материалнуудые тайлбарилгын, шудалалгын дүй дүршэлһөө хэхэ хэрэгтэй. Кадрнуудай марксистско-ленинскээр хатуужаха һургуули, коммунистическэ ёһоор хүмүүжэхэ тон шухала зэбсэг болгошо партийна гэгээрэлэй үүргые саашадаашье улам дээшэлүүлжэ байха шухала.

Үнгэрһэн жэлдэ манай партиин түүхые шудалалгада ехэ анхарал хандуулагдаа. КПСС-эй түүхые шудалха кружогууд болон семинарнуудай тоо хаа хаанагүй олошороо. Белоруссиин, Казагай, Латвиин ССР-нүүдтэ, РСФСР-эй олон область, хизаар, автономио республикануудта урда жэлнүүдэйхидэ орходоо хоёр дахин олон шахуу коммунистнууд партиин түүхые шудалаа. Партиин һүүлэй жэлнүүдтэ ябуулһан ажал-ябуулгые коммунистнууд илангаяа ехээр һонирхон шудалаа.

Экономическа эрдэм шудалалга үрэжөө, тэрэнэй идейнэ хэмжээнь дээшэлээ. Хоёр миллион шахуу хүн—партийна-гэгээрэлэй системэдэ һуралсажа байһан хүнүүдэй гурбанай нэгэ хуби шахуунь — экономическа теориие һургуулинуудта, кружогуудта, семинарнуудта хабаадалсажа, мүн өөрынгөө табиһан түсэбөөршье шудалһан байха юм. Социализмын политэкономиин, тодорхой экономикын асуудалнуудые шудалалгада ганцашье партийна, советскэ, ажахын, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ехэ эдэбхитэйгээр хабаадаа бэшэ, харин жиир хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад ехээр һонирхон шудалаа.

Марксистско-ленинскэ философиие шудалха кружогууд болон семинарнуудай тоо олошороо гэжэ һуралсалай жэлэй дүнгүүд харуулна. Научна атеизмые шудалха кружогууд, семинарнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл Украинада бии. Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалдаг олон кружогууд, семинарнууд һайнаар хүдэлһэнөө харуулаа. Марксизм-ленинизмын үдэшын университедүүдтэхи факультедүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл бүри ехээр һайшаагдадаг боложо байна.

Партийна организацинууд, комитедүүд политическэ гэгээрэлые хүтэлбэрилхэ хэрэгээ горьтойхоноор һайжаруулаа, пропагандистнуудые шэлэн олохо, тэдээниие теоретическэ, методическа талаарнь бэлэдхэлгэдэ анхаралаа бүри ехээр хандуулдаг болоо.

Гэхэтэй хамта партийна гэгээрэлдэ, тэрэниие эмхидхэлгэдэ горьтойхон дутагдалнууд байгаа. Гол дутагдалнуудыень нэрлэе.

Нэн түрүүн партийна гэгээрэлдэ догматизм, хооһоор сээжэлдэхэ ябадал, ажабайдалһаа, коммунистическэ байгуулалтын ажал хэрэгһээ тэрэниие таһарангяар ябуулха ушар үшөөл эсэслэн усадхагдаагүй. Кружогууд болон семинарнуудта коммунизмын үзэл сурталые ажабайдалтай холбонгүй, юрэнхыгөөр номноxo ушар үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Энэ хадаа совет хүнүүдые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хүсэн түгэс зэбсэг болгошо политическэ гэгээрэлэй үүргые һуладхаана.

Заримдаа занятинууд ёһо тэдыгээр үнгэрнэ, харуулан ойлгуулха туһаламжада, гүнзэгыгөөр ойлгуулха хэрэгтэ бага анхарал хандуулагдана. Эдэбхижүүсхэлтэйгээр, коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудтай, предприяти гү, али колхозой хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор марксизм-ленинизмын гол шухала һургаалнуудые шудалхын орондо, теори тухай юрэнхы үгэнүүдые хэлэхэ гү, али шэнжэлэл, тобшолол хэнгүйгөөр, хооһон баримтануудые тоолохо ябадал гарана. Пропагандистнууд нютагай материалнуудаар, экономическа тодорхой эрдэмээр һула зэбсэгжүүлэгдэнэ.

Хэдэ хэдэн кружогууд болон семинарнуудта мүнөө үедэ шухалабэшэ удхашанартай асуудалнуудта һуралсагшадай анхарал үлүүсэ хандуулагдана. Коммунист бүхэнэй саг үргэлжэ, урдаа тодорхой зорилго табяад, жэлһээ жэлдэ өөрынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлжэ, марксизм-ленинизмын һургаалые бүрин шудалхын хойноһоо зарим партийна организацинууд бага анхарал оролдолго гаргана. Политическэ занятинууд, заримдаа, илангаяа мүнөө үеын политика, тодорхой экономико шудалдаг кружогуудта политическэ юрын мэдээсэл гү, али үйлэдбэриин зүблөөн шэнгеэр үнгэргэгдэнэ. Мүнөө үедэ марксизм-ленинизм шудалха гол арга болохо бэеэ даагаад политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэг һулаар хүтэлбэрилэгдэнэ. Партийна гэгээрэлэй һуралсалда партийна бэшэ хүнүүд үсөөн хабаадуулагдана. Олон партийна организацинууд комсомолой политическэ гэгээрэлэй политһургуулинуудай, кружогуудай, семинарнуудай хүдэлмэрие муугаар хүтэлбэрилнэ.

Һуралсалай ерэхэ жэлдэ ямар гол зорилгонууд табигданаб? Партийна организацинуудай анхарал ямар юумэндэ хандуулагдахаб?

Һуралсалай ерэхэ жэлдэ политическэ гэгээрэлэй гол удхань гэбэл, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, КПСС-эй түүхэ болон теориие, партиин XXI съездын, КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумүүдэй зохёон табиһан теоретическэ асуудалнуудые, бодото зорилгонуудые гүнзэгыгөөр шудалха, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ ябадал болоно.

Политическэ гэгээрэлэй удхые саашадань һайжаруулха, тэрэнэй идейнэ хэмжээе, аша туһатай байхыень, хүмүүжүүлхы үүргыень үдэр бүри, эрид шууд дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго табигдана. Политическэ һуралсалые ажабайдалтай, коммунистическэ байгуулалтын ажал хэрэгтэй нягтаар холбохо, партиин, бүхы арадай тэмсэжэ байһан тодорхой зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, совет хүнүүдые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, тэдэнэй политическэ мэдэрэлыень, ажалайнь эршэ хүсые, ниитынь үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлгэдэ политическэ гэгээрэлые зорюулха хэрэгтэй.

Политическэ гэгээрэл хадаа коммунизмын соёл сурталые ойлгосотойгоор, тодорхой зорилгонууд болгон ажалшадта хүргэхэ, коммунистическэ үзэл сурталые ажабайдалдаа нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэлдэ тэдэниие элсүүлхэ, нэн түрүүшээр ажалда коммунистическээр хандаха ябадал хүмүүжүүлгэдэ туһалха ёһотой. Политическэ гэгээрэл хадаа һүүлэй жэлнүүдэй туршада партиин бэелүүлһэн, коммунизм тээшэ манай дабшалтые асари ехээр түргэдхэһэн хэмжээ-ябуулганuудай гүнзэгы теоретическэ, практическа удхашанарыень тайлбарилха, манай обществын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта шэнэ, коммунистическэ юумые үргэнөөр тунхаглаха уялгатай. Политическэ гэгээрэл бүхыдөө обществын аша туһада һайн дурааараа ажал хэхэ ябадалые хүгжөөлгэдэ, обществые олониитээрээ хүтэлбэрилхэ тодорхой дүй дүршэл шудалалгада, совет хүнүүдые коллективизмын ёһоор, ажалдаа дуратайгаар, социалистическэ интернационализмын, патриотизмын үзэл бодолоор, коммунистическэ һайн һайхан зан заншалаар хүмүүжүүлгэдэ туһалха зэргэтэй.

Дүй дүршэлэй эрилтын ёһоор, политическэ гэгээрэлые эмхидхэхэдээ бэеэ даагаад, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, нэн түрүүн бэеэ даагаад һуралсаха хамтын, семинарска занятинуудта гол анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. КПСС-эй түүхые, философиие, политэкономиие шудалха курс гараха, мүн зарим асуудалнуудыень шудалха, тэрэшэлэн тодорхой экономикын, мүнөө үеын политикын, атеизмын, уласхоорондын байдалай, арадай-демократиин оронуудта социалистическэ байгуулалтын, дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй асуудалнуудые шудалха теоретическэ семинарнуудые олоор байгуулха шухала.

Теоретическэ семинарнуудта марксизм-ленинизмын тус тус асуудалнуудые һуралсагшадай хэдэг ажалтайнь, шадабари мэргэжэлтэйнь холбоотойгоор ябуулха хэрэгые һайшааха шухала. Семинарнуудай гол удхань гэхэдэ, зохёолые бэеэ даагаад үзэхэ, тиигээд шудалжа гараһан асуудалнуудаа творческо ёһоор, хамтаараа зүбшэн хэлсэхэ зүйл болоно.

Мүнөө, ажалшадай юрэнхы, политическэ эрдэм һургаалай горьтойхоноор дээшэлээд байхада, теоретическэ болон политическэ номуудай олон мянган тиражтайгаар гаража байхада, политическэ һуралсалда һайн дурааараа хабаадаха ёһо гурими илангаяа наринаар сахиха шухала. Бэеэ даагаад һурахын тула шухала бэлэдхэлгүй хүнүүдыел кружогуудта хабаадуулха, кружогууд болон политһургуулинуудта һурадаг һуралсагшадые бэеэ даагаад ном шудалхаар һургаха тухай ехээр оролдохо хэрэгтэй.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда олониитээрээ һуралсал, партийно-пропагандистска хүдэлмэриин үргэн далайса шухалын шухала удхашанартай юм. Политһургуулинууд, кружогууд, семинарнууд, марксизм-ленинизмын үдэшын университедүүдтэ партийна бэшэ хүнүүдые, нэн түрүүн комсомолшуудые, эдэбхитэдые, үйлэдбэриин түрүүшүүлые, интеллигенциин түлөөлэгшэдые олоор хабаадуулха шухала. Партийна организацинууд, комитедүүд комсомолой политическэ гэгээрэлдэ туһаламжа ехээр хүргэдэг болохо, комсомолой политическэ кружогууд болон семинарнуудые хүтэлбэрилхын тула залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриие һайса мэдэхэ, тэрээндэ дуратай эрхим пропагандистнуудые томилоод, үдэр бүриин туһаламжа хүргэжэ байха уялгатай.

Партийна гэгээрэлэй системэдэ һуража байһан коммунист бүхэнэй, партийна бэшэ хүн бүхэнэй олониитын дунда пропагандистска, агитационно хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулжа байхыень түйлаха хэрэгтэй. Партийна гэгээрэлые таһалгаряагүйгөөр, дамжуулан ябуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой.

КПСС-эй түүхэ тухай шэнэ номой хэблэгдэн гараад байхада, политическэ гэгээрэлэй системэдэ КПСС-эй түүхые үргэнөөр, саг болзороороо, арга методынгээ талаар зохидоор тааруулан шудалха хэрэгые эмхидхэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй түүхэ тухай шэнэ ном дэтср шухала удхашанартай зарим асуудалнууд шэнээр тайлбарилагданхай, мүн һүүлэй хори гаран жэлэй туршада партиин ябуулһан тон шухала ушар хэрэгүүдээр баян ажал-ябуулгын үе харуулагдана, тэрэшэлэн партиин баатарлиг түүхые мэдэхэ гээшэ коммунист бүхэнэй уялга мүн.

КПСС-эй түүхые шудалхадаа Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ, тэрэнэй һүүлээрхи жэлнүүдтэ, илангаяа КПСС-эй XIX съездын һүүлээр партиин хэһэн ажал-ябуулгые бүхы талаарнь гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

КПСС-эй түүхые шудалалгада нютагай партийна организациин түүхын материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ зуураа, нютагай партийна организацинуудай түүхые КПСС-эй түүхэһээ, манай орон доторхи пролетарска революционно бүхы хүдэлөөнһөө таһарангяар шудалжа болохогүй.

Социализмын политическэ экономиие, мүн тодорхой экономикын асуудалнуудые коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бүри эдэбхитэйгээр шудалха гэһэн эрилтэ табигдана. Экономическа конференцинүүдые бүри үргэнөөр үнгэргэдэг болохо, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгые үндэһөөрнь һайжаруулха шухала. Марксизм-ленинизмын экономическа теориие, социалистическэ үйлэдбэриин экономическа хуули ёһонуудые совет арадай үмэнэ КПСС-эй XXI съездын, КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумүүдэй табиһан гол зорилгонуудые гүнзэгыгөөр шудалха гээшэ экономическа һуралсалай үндэһэ һууринь болохо ёһотой. Техническэ дэбжэлтэ тухай ЦК-гэй июниин Пленумэй, хүдөө ажахын асуудалнуудаар болохо ЦК-гэй Пленумэй материалнууд болон шиидхэбэринүүдые шудалха хэрэгтэ онсо анхаралай хандуулагдаха байһаниинь элитэ.

1959—1960 оной туршада политическэ һуралсалай иимэ формонууд дурадхагдана:

политическэ болон юрэнхы эрдэмэй бэлэдхэл багатай коммунистнуудта, партийнабэшэ хүнүүдтэ **политһургуулинууд** («Политическэ эрдэмэй үндэһэ һуури» гэжэ шэнээр заһагдаад хэблэлдэ бэлэдхэжэ байһан номые хүтэлбэри болгохо).

КПСС-эй түүхэ шудалха кружогууд болон семинарнууд («Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин түүхэ» гэжэ хэблэгдэн гараһан номые хүтэлбэри болгохо);

марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха кружогууд болон семинарнууд («Марксизм-ленинизмын үндэһэ һууринууд» гэжэ хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байһан номые хүтэлбэри болгохо);

марксистско-ленинскэ философи шудалха семинарнууд болон кружогууд («Марксистска философиин үндэһэ һууринууд» гэжэ хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байһан заһагдаһан, нэмээгдэһэн номые хүтэлбэри болгохо), **политическэ экономиин** («Политическэ экономи» гэжэ заһагдажа нэмээгдээд, хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байһан номые, политэкономи тухай хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байһан ойлгосотой һуралсалай туһаламжые хүтэлбэри болгохо), **тодорхой экономикын** («Социалистическэ промышленна предприятинуудай экономико», «Социалистическэ хүдөө ажахын предприятинуудай экономико», «Барилгын экономико», «Советскэ худалдаа наймаанай экономико» гэжэ хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байһан номуудые хүтэлбэри болгохо); тэрэшэлэн **атеизмые, мүнөө үеын политикые, уласхоорондын байдалые, арадай-демократическа оронуудтахи социалистическэ байгуулалтые шудалха, дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөе шудалха семинарнууд болон кружогууд;**

экономическа һургуулинууд (промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын, транспортын, худалдаа наймаанай шэглэлтэй);

марксизм-ленинизмын университедүүд (юрэнхы һуралсалтай түүхын, философиин, экономическа факультедүүдтэй байха);

өөрынгөө түсэбөөр **бэеэ даагаад һуралсаха,** тэрэшэлэн **марксизм-ленинизмын классигуудай тус тус зохёолнуудые,** КПСС-эй түүхын, диалектическэ болон историческа материализмын, политическэ экономиин, дэлхэйн коммунистическэ, национально-сүлөөрэлгын болон демократическа хүдэлөөнэй түүхын **тус тус асуудалнуудые** шудалха талаар теоретическэ семинарнуудта хабаадалсажа байгаад өөрөө һураха.

Мүнөө партийна организацинуудай шухала зорилго тэхэдэ—политһургуулинуудай, кружогуудай, семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдые, консультантнууд болон лекторнүүдые шэлэн олоод, тэдэниие теоретическэ, методическа талаарнь бэлэдхэлгые эмхидхэхэ хэрэг болоно. Пропагандистска хүдэлмэридэ арадай ажахын олон янзын һалбаринуудай мэргэжэлтэдые хабаадуулха шухала.

Һуралсалай жэлэй эхилтэр партиин райкомуудай, горкомуудай, партийна комитедүүдэй дэргэдэхи саг үргэлжэ хүдэлдэг семинарнуудта пропагандистнуудтай бүлэг бүлэгөөрнь нэгэ—хоёр заняти үнгэргэхые дурадхагдана. Һуралсалай шэнэ жэлэй урда тээхэнэ гү, али тэрэнэй эхилхэтэйнь сасуу партиин обкомуудай, крайкомуудай, союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-гэй дэргэдэ кружогууд, семинарнуудые хүтэлбэрилэгшэдэй, лекторнууд болон консультантнуудай 10—15 хоногой курса эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Политическэ гэгээрэлэй байшангуудай, кабинедүүдэй ажал-ябуулгые бүри эдэбхитэй болгохо, пропагандистнуудта, теориие бэеэ даагаад шудалагшадта тэдэнэй туһаламжа хүргэхэ түрүү дүй дүршэлые согсолон дэлгэрүүлхэ үүргыень дээшэлүүлхэ шухала.

Партийна томо эхин организацинуудай дэргэдэ **ниитын хүсөөр** политическэ һуралсалай кабинедүүдые эмхидхэхэ талаар Москвагай партийна организацинуудай үүсхэлые, тэрэшэлэн политическэ гэгээрэлэй байшангууд болон кабинедүүдэй дэргэдэ методическа бүлэгүүд, соведүүдые байгуулха талаар хэдэ хэдэн организацинуудай дүй дүршэлые дэлгэрүүлмээр байна.

Пропагандистнуудта, теориие бэеэ даагаад шудалдаг хүнүүдтэ туһаламжа болгон манай партиин теори болон түүхын, коммунистическэ байгуулалтын, коммунистическэ хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар бүлэг лекцинүүдые эмхидхэхэ шухала.

Политическэ гэгээрэлдэ хэблэл, радио, телевидени ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. Тодорхой, удха һайнтай статьянууд болон материалнуудые толилжо, дамжуулжа, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, КПСС-эй теори болон түүхые шудалхадань, партийна документнүүдые, мүнөө үеын шухала асуудалнуудые теоретическэ талаар ойлгожо абахадань пропагандистнуудта, һуралсагшадта тэдэнэр туһалха уялгатай.

Партийна гэгээрэлэй һуралсалай шэнэ жэлдэ саг соонь, эмхитэйгээр бэлэдхэлгэ, тиигээд амжалтатайгаар тэрэниие үнгэргэлгэ—партийна организаци бүхэнэй, партийна комитет бүхэнэй шухала зорилго мүн. Энэ зорилгые шиидхэлгэдэ мүнөөнһөө бүхы партийна хүдэлмэришэдэй, эдэбхитэдэй онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Тиигэбэл КПСС-эй XXI съездын даалгаһан асари ехэ зорилгонуудаа политическэ гэгээрэл дүүргэжэ шадаха.

(«Правдын» августын 16-най номерһоо).

Зураг дээрэ: Улан-Удэ станциин агитатор Антонина Григорьевна Харит... үдэрэй сайлалгын үедэ сугтаа ажалладаг нүхэдтэйгөө ЦК-гэй июниин Пле... шиидхэбэринүүд тухай хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

Н. Сафроновой фото.

Партийна ажабайдал

Ойлгууламжын хүдэлмэриин бүхы арга хэрэглэхэбди

Колхозоймнай полинууд дээрэ һайн ургаса эдеэшэжэ байна. Энээниие хаһа саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө бүхы хүсэеэ зорюулнабди.

Манай колхозой механизаторнууд бүхы зэбсэг хэрэгсэлэй түхеэржэ бэлэн болгонхой. Агрегадууд булта бүридүүлэгдэнхэй. Ябаха маршрут зохёогдонхой, бэшэшье бүхы юумэн хараалагданхай. Иигэжэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэһээ гадна манай партийна организаци, правлени ургаса хуряалгада ябаашадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха түсэб зохёогоо, механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхээр хараалаа.

Мүнөө жэлдэ таряа хуряалгада хабаадаһан механизаторнууд болон колхознигуудта зохихо эрхэ байдал байгуулагдаха. Энэ зорилгоор механизаторнуудтаа тусгаар культбаза барижа дүүргэгдээ. Энэмнай улаан булантай, байрын таһагуудтай, столовотой юм. Культбазаяа уряа лозунгнуудаар, плакатануудаар гоёогообди.

Ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ ябаһан хүнүүдэй дунда хөөрэлдөө үнгэргэхэһөө гадна, ойлгууламжын хүдэлмэриин бүхы арга хэрэглэхэбди. Жэшээнь, аман үгын журнал гаргагдаха, үгышье һаа ургасын һайндэр үнгэргэхөөр хараалагдана. Ургасын гү, али түрүүшын боолтын һайндэртэ таряа хуряалгада ябаха бүхы хүнүүд хабаадаха. Эндэ элидхэл хэжэ, гол шухала зорилго тухай хүнүүдтэ хөөрэжэ үгэһэнэй һүүлээр наада зугаа эмхидхэхэ юм.

Энэ жэлэй ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ «манай телевизор» болгохобди. Энээниие культбаза... эмхидхэхэбди. Ойлгууламжын хүдэлмэриин нэгэ арга энэ болоно... ямар удхатайб гэхэдэ, шэлтэй ха... саг хээд, түрүү зэргэдэ ябаһан... нүүдэй, мүн ажалдаа хойрог... хандадаг хүнүүдэй дүрэнүүд... соонь хэгдэхэ. Эдэниие бүхы... хараха болоно. Иигэжэ муу хүд... дэг залхуу хүнүүдые бүгэдөөрөө... үзэжэ, шобто хаража, түрүүшүү... магтажа байхабди.

Ургаса хуряалгада социалисти... скэ мүрысөөн эмхидхэгдэхэ. Ма... колхозой түрүү механизаторн... дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа... Жэшээнь, түрүү комбайнер И... Кривогорницын үдэртөө 45 —... гектар таряа хадаха уялга аба... байна. Комбайнернуудай, жатка... дай, автомашина жолоодогшод... үдэр үдэрэй хүдэлмэриин дүн г... гажа, нүүдэл самбарта бэшэгд... Иигэжэ ургаса хуряалгые 1... 12 үдэр дүүргэхын түлөө бүхы... далаараа оролдохобди.

Аймагайнгаа ажалшадтай ха... манай колхозой гэшүүд ургас... богони болзор соо хуряажа, гү... дэ таряа худалдаха түсэбөө с... тябрь соо дүүргэхэ хүсэлэн... ажалланабди. Иимэ бэлэгтэй... партиин ЦК-гэй Пленумые угта... бди.

П. Кривогорницы...,
Кударын аймагай «Пут... Октября» колхозой партийн... организациин секретар...

Багшанар колхознигуудта лекци унша...

Тарбагатайн аймагай колхознигууд мүнөө жэл хахад, хоёр жэл соо хүрэхэ хэмжээтэйгээр ниитынгээ малда үбһэ тэжээл бэлдэхэ зорилготой шуумтай түргэнөөр ажаллажа байна. Үхибүүдһээ эхилээд үбгэд хүрэтэрөө бултадаа үбһэ хуряалгын, силос даралгын хүдэлмэридэ ябана. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябажа байһан зоной эрилтые хараадаа абажа, партиин райком лекционно хүдэлмэри эмхидхэдэг юм.

Энэ халуун хүдэлмэриин үедэ хүдөөгэй багшанар колхознигуудта лекци уншана. Сэлэнгын долоон жэлэй һургуулиин багшанар нүхэд Сычков, Неустроева, Доодо-Жэрэмэй долоон жэлэй һургуулиин багшанар Гаврилова, Чурилова гэгшэд хүн зоной дунда хүндэтэй лекторнууд гэжэ тоологдодог.

Лекторнууд Потрахин, Зайцев гэгшэдэй КПСС-эй ЦК-гэй июни... Пленумэй шиид... бэри, уласхоор... дын байдал тух... уншаһан лек... нүүдые колхоз... гууд һайшаан уг... юм.

Партиин рай... мой пропаган... агитациин таһа... даагша нүхэр А... сентьевагай хүмү... жүүлхы асуудала... —«Олоной дун... бэеэ зүбөөр аба... яба!» гэһэн лекци... залуушуул ех... һонирхон һайшаа... һан байна.

А. Александр...

Анхаралаа хандуулнагүй

Энэ жэлдэ һайнаар ургаһан үбһэ ногоогоо хаһа саг соонь сабшажа абаха, хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хамтынгаа малые хангаха гэжэ колхознигууд шармайн оролдоно. Закаменай аймагай «Дружба» артелиинхид хура бороотойшье һаань, шанартай үбһэ бэлэдхэжэ байна. Эдэнэр бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, үбһэ ногоогоо гутаангүй абаха хүсэлэнтэй.

Гэхэ зуура үбһэ хуряалгада ябажа байһан колхознигуудай эрилтэ дутамагаар хангагдана. Колхозой партийна, комсомолой организацинууд үбһэ хуряалга, силос даралга дээрэ ажаллагшадта анхарал багаар хандуулна. Тиимэһээ үбһэшэдэй дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Үбһэ хуряалгын эхилхэһээ хойшо лекци уншагдаагүй, нэгэшье хөөрэлдөөн болоогүй байһаар. Х...ныи газетэ, «сахилгаан» хууда... тухай огто мартагдашоо ха.

Үбһэ хуряалгын эхилһээр һа... шахуу сагай үнгэрбэшье, үбһэшэ... звенонуудта нэгэшье агитатор ер... гүй. Үбһэшэдэй дунда социалис... ческэ мүрысөөн эмхидхэгдэнэгү... үбһэ хуряалгын дүн гаргагданагү... Газетэ, журналнууд асарагданагү...

Енгорбойн хүдөөгэй клубай, би... лиотекын хүдэлмэрилэгшэд үбһэ х... ряагшадай культурна эрилтэ ха... таха асуудалда ямаршье анхар... хандуулнагүй. Тэдэнэр агитбрига... эмхидхэхэ, наада харуулха н... дэл библиотекэ бии болгохо, хан... газетэ гаргалсажа байха арга... бшуу.

Шара-Азаргын сельпо орой... нэгэ дахин нүүдэл наймаа эмхид... һэн байна.

Б. Тархаев.

«БУРЯТ ҮНЭНДЭ» БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Шанга эрилтэ хэхээр болоо"

Түнхэнэй аймагай зарим колхозуудта, илангаяа «Путь коммунизма» гэжэ хүдөө ажахын артельдэ үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин бүтээсэ багатайгаар, тэсэшэгүй һулаар ябуулагдажа байһан тухайда иимэ гаршагтайгаар манай газетын июлиин 28-най номерто толилогдоһон статья дотор тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Тус статья колхозой парти... суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэж... зүб байһаниинь лаблагдаа. Тэжэ... бэлэдхэлгын хүдэлмэри түргэд... хын тула эрид хэмжээн абтаа, С... лос даралгада 3 комбайн, үшөө... автомашина хүдэлмэрилжэ захала... гэжэ Түнхэнэй аймсоведэй ... сэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д... мышев манай редакцида мэдээсэ...

...ҮХЭД МАЛ АДУУЛАГШАД! Малаа шадамараар ...лшээжэ, шахажа, тарган мяха гүрэндэ тушаая!

Харитоно... Пленуму... фото.

Ленинэй ордентой хонишон

...Курумканай Карл Марксын ...нэрэмжэтэ колхоздо хонишон ...Эренжид Надмитова үни удаа...най хүдэлжэ байнхай.

...Ажалша бэрхэ Эренжид хо...нишоной мэргэжэлые нари...наар шудалжа, жэлһээ жэл... һайн амжалта туйлана. ...Жэшээнь, 1957 ондо 900 тол...гой эрьенүүдые тобир тар...гаар харууһалаад, толгой ...бүхэнһөөнь дундаа зэргээр 4,5 килограмм ноохо хайшалһан ...юм. Иигэжэ хүдөө ажахын Бү...хэсоюзна выставкэдэ хабаада...жан байна. Харин нёдондо жэл ...нүхэр Надмитовагай брига...дынхид 1200 эрьенүүдээ нэгэ...ые гарзагүйгөөр, һайнаар ...харууһалжа, тус бүриһөөнь ...7 килограмм нарин, нариб...тар ноохо хайшалаа һэн.

...Жэшээтэ ажалайнгаа түлөө ...нүхэр Надмитова Бурядай ...АССР-эй Верховно Соведэй ...Президиумэй Хүндэлэлэй гра...мотаар шагнагдаһан байгаа. ...Мүн энэ жэл суута хонишоной ...бригада 818 толгой түлгэ ...эхэдэй тус бүриһөө 3,920 ки...лограмм ноохо хайшалжа ту...шаагаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, ...түсэбһөө гадуур 742 кило...грамм ноохон гүрэндэ тушааг...дaһан болоно. Тиигэжэ Эрен...жид 6 мянган түхэригэй нэ...мэлтэ түлбэри абаха болоо.

...Олон жэлэй турш ажал...лажа, колхозой хонин ажал ...хүгжөөхэ хэрэгтэ горьтой, нэ...мэри оруулһанайнгаа түлөө ...бадуудай хани барисаанай ...түндэртэй дашарамдуулан ...Эренжид Надмитова Ленинэй ...орденоор шагнагдаа.

...Ноябрь-декабрьда зарлагда...һан партиин ЦК-гэй Пленумэй ...шиидхэбэриие угтажа ...бэлэгэй тамжада нүхэр Надмитова...гай бригадынхид хонидойнгоо ...ноохо гарзагүйгөөр нэмээхэ дээшэлүүлэг...дэһэн уялга абаад, шармайн ...оролдожо байна. Ерэхэ жэлэй ...түлжэлгэдэ түлгэнүүдые ту...ргэжэ абаад, бүри ехэ нооhо ...гүрэндэ тушаахаар шиидэнхэй.

Э. Шагаев.

Үдэртөө 1.300 граммаар нэмээнэ

Бичурын совхозой түбһөө баруун урагшаа хэды модо ябаад, нэгэ багахан хадые орёогоод, Тобхоон буусада сэхэ тудахат. Эндэ совхозой дүршэлтэй мал адуулагша Бадмацу Базаровна Тубановагай даадаг бэлшээн таргалуулагдажа байһан эмэ хашарагуудай гүүртэ байрладаг.

Бадмацу Базароватай уулзажа, ажал хүдэмэри тухайнь хөөрэлдэхэ гэһэмнай гэртээ үгы, малаа бэлшээжэ ябаба. Тэндэнь ошоходо ута һур ташуууртай, гуша гарамгай наһанай, шударгы эхэнэр зээрдэ мори унаад, бэеэ, мяхаяа хүсэжэ таргалшаһан хашарагуудые аятайханаар залажа ябаба. Хада газаршье һаа, эдеэлсэ һайнтай, аяма халуун тэрэ үдэр бага һэбшээ һалхитайхан байгаа һэн.

Эрхим малшантай уулзажа танилсаад, ажал хэрэг тухайнь хөөрэлдэхэдэ өөр тухайгаа балайшье хэлэжэ үгэбэгүй.

Нүхэр Тубанова багахан байхаһаа хойшо колхозой элдэб хүдэлмэридэ ябажа, ажалай баян дүршэлтэй болоһон байна.

— Арбаад шахуу жэлдэ ходо һубай малда ябааб. Жэлэй дүрбэн сагта мални хүшэ шадал һайнтай байдаг даа. Зун, намар лэ мяхажуулжа, таргалуулжа абаа һаа, үбэлжэлгэдэ ядалдахагүй,—гэжэ Бадмацу хөөрэнэ.

Совхоздо ороһонһоо хойшо нүхэр Тубанова малдаал ябана. Жэл бүхэндэ даабарита түсэбөө заабол дүүргэдэг юм. Нёдондо буруудые һайнаар түлжүүлээд, заримыень энэ жэл тушаагаад, олонхииень үлөөгөө. Мүнөө 127 толгой эмэ хашарагуудые тэрэ харууһална. Үнгэрэгшэ үбэлэй малда гайтайханшье байгаа һаа, урда зун, намарынь һайса адууһанай ашаар шадалынь доошолуулангүй ондо оруулаа һэм гэжэ Бадмацу хэлэнэ. Үбэлэй хүйтэндэ сүүдхэдээ толгой бүхэнэй 500 грамм холимог тэжээл, овёс, таряа талханай зүйл яһала эдюулһэн байгаа.

Хүшэеэ бууураагүй мал энэ жэлэй элбэг эдеэлсэдэ ороходоо үдэр ошохо бүри шэгнүүрээ нэмэжэ эхилээ. Үнгэрһэн һарада хашарагуудайнь толгой бүхэн 1300 граммаар сүүдхэдээ нэмээ.

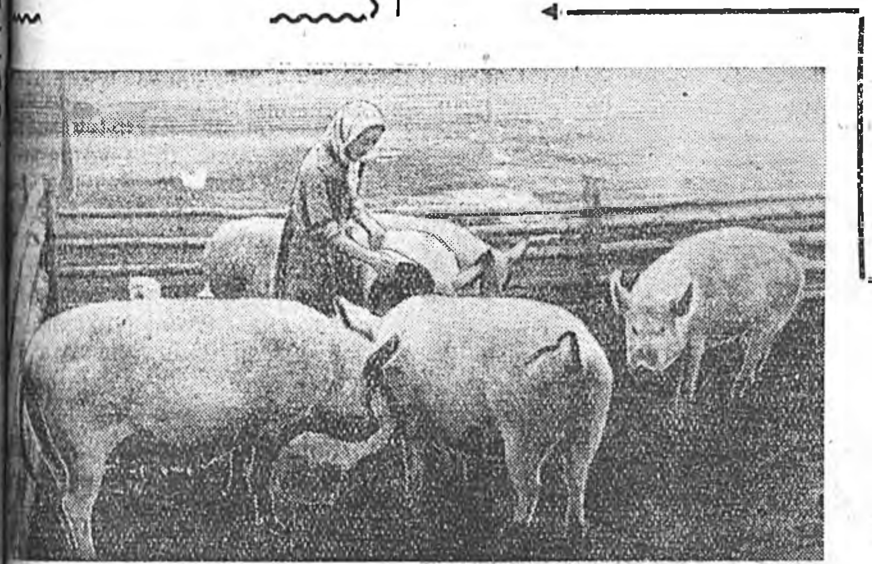
Таряалан, сабшалангай дунда, бартаахан газарта байрлаһаншье һаа, оролдосотой шадамараар адуулжа, Бадмацу Базаровна энэ тэды амжалта туйлаа. Үглөөгүүр наранай гараадүйдэ малаа бэлшээридэ гаргаад, үдын час болотор ябуулна. Хоёр час тухай амаруулжа тиирүүлһэнэй һүүлээр үдэшын арба нэгэ хүрэтэр адуулдаг заншалтай.

—Бэлшээреэ эдеэлсэ, хужар, уһанайнь зэргээр хубаажа, тэндээ хэды хоногоор ээлжээлүүлэн ябуулагшаб,—гэжэ нүхэр Тубанова зугаална. Энэ дүршэлтэй малшан тэжээлэй дабһа сособой байлгадаг. Мүн сабшагдаһан газарааршье малаа адуулна.

— Саашадаа август—ноябрь хүрэтэр хашарагуудайнгаа шэгнүүр бүрил ехээр нэмээжэ болохо, нэмээхэшьеб. Түрэл партиингаа ээлжээтэ Пленумые ажалай бэлэгээр угтахаар шиидээб,—гэжэ Бадмацу Базаровна этигэлтэйгээр мэдүүлнэ.

Зураг дээрэ: мал адуулагша Бадмацу Тубанова.

Д. Булатов.

Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой гахайшан О. Найданова эрхим һайн ажалаараа хүндэтэй болонхой. 10 эхэ гахайһаа энэ жэлдэ 20—20 поршоонхо абахаар тэрэ шиидэнхэй. Уялгаяа урагшатайгаар бэелүүлжэ байна. **Зураг дээрэ:** О. Найданова гахайнуудаа эдеэлүүлжэ байна.

А. Даниловай фото.

Байгалай хойто эрьедэ

КИЧЕРАГАЙ ЗАГАҺАШАД

Республикымнай хойто зүгтэ оршодог Кичера гэжэ нуур элдэб жэжэ загаһаар баян юм. Хойто-Байгалай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой загаһашадай бригада губшуур табижа, ехэ загаһа барина. Григорий Михеевич Печкинэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна. Михаил Елшин, Владимир Ермилов, Владимир Нечаев, Екатерина Юшина, Валентина Шахерова гэгшэд оролдосотой һайнаар ажаллажа, мүрысэгшэдэй дунда түрүү һууринуудые эзэлнэ.

Энэ бригада загаһа бариха хоёрдохи кварталайнгаа түсэбые 140 процент дүүргээд, 3-дахи кварталда мүн лэ һайнаар ажаллажа байна.

КАТЕРТА ТОДХОГДОҺОН НҮҮДЭЛ КИНО

Багашаг аад, түргөөр ябадаг катерай Байгалай эрье тээшэ дүтэлжэ ябахыень харахадаа загаһашадай бригадынхид ехээр баясажа, «нүүдэл киномнай ерэбэ» гэлдэдэг юм.

Хойто-Байгалай аймагай культурын таһагай нүүдэл киное Байгалай загаһашад ямаршье сагта хүндэтэйгөөр угтан абадаг байна. Киномеханик Анатолий Куликов, моторист Владимир Непомнящих гэгшэд Догары, Холодная гэжэ посёлогуудта, Фролиха, Аяя, Толича, Горячая гэжэ газарнуудта ерэжэ загаһашадай бригадынхидта кино харуулна. Тэдэнэр шэнэ картинануудые загаһашадта харуулжа, баяр баясхаланда хүртэдэг байна.

ХОЛЫН ХОЙТО ЗҮГТЭ КУКУРУЗА ҺАЙНААР ГАРАНА

Нижне-Ангарск тосхонһоо хойшоо 200 шахуу километрын газарта Хойто-Байгалай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түб тосхон болохо Кумора оршодог юм. Эндэхи хатуу шэрүүн уларилтай газарта шэниисэ, хара таряан, овёс олон жэлэй турша соо ургуулагдана. Мүнөө үедэ колхоздо 220 гектар ороohото ургамалнууд һайнаар ургаад, эдеэшэжэ байна. Аймагай ажалшад жэл бүри 10—12 центнер оороhо таряа гектар бүриһөө хуряана.

Колхозой гэшүүд энэ жэлдэ түрүүшынхеэ кукуруза таряа. Дулаанда дуратай энэ ургамал холын хойто зүгтэшье муу бэшээр гаража байна. Колхозой таряан ажалай бригадын бригадир Роман Сидорович Кислицкий иигэжэ хөөрэнэ:

— Бидэнэр кукуруза ургуулха ямаршье дүй дүршэлгүй байгаабди, гэбэшье энэ жэлдэ муу бэшэ кукуруза ургуулжа, олон зуун центнер силос дараха хүсэлэнтэйбди.

М. Баиров.

СЕНТЯБРИИН НЭГЭН ХҮРЭТЭР ҮСӨӨХЭН ҮДЭР ҮЛЭБЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы бэлэдхэлээ дүүргэе!

Хэшээлдэ бэлэн болообди

Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ тушаа парти, правительствын ехэ зорилго табяад байхада, һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлгэ онсо ехэ удхашанартай. Хэдыхэн хоноод ороной һургуулинуудта долоон жэлэй түрүүшын жэлэй хэшээл эхилхэнь.

Манай нэгэдэхи ород дунда һургуулиин һуралсалай шэнэ жэлдэ ямараар бэлдэжэ байһан тухай хэдэн үгэ хэлэхэ һанаатайб. Һургуулиимнай байра заһабарилагдажа, хүсэд бэлэн болгогдоо. Классуудай болон бусад таһалгануудай шала шэрдэгдэжэ дүүрэнхэй. Мүн стол, паарта гэхэ мэтэнүүд заһабарилагдажа шэрдэгдээ. Түлеэгээр хүсэд хангагданхайбди. Һурагшадые хүлеэн абахаар хүсэд бэлэн болонхойбди гэхэдэ алдуу болохогүй.

Тусхай дүрбэн кабинет бии. Тэдэнэй тоодо физико-математикын, электротехникын, хими болон биологиин, түүхэ болон географиин кабинедүүд ороно. Нэрлэгдэһэн кабинедүүд һуралсалай харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр хүсэд хангагданхай. Һуралсалай мастерскойдо табан токарна станок, модоной 2 станок түхеэрэгдэнхэй. Мүн тэндэ циркулярна хюрөө, үрэмдэлгын станок болон бусад шухала хэрэгсэлнүүд бии. Тиихэдэ машиноведениин кабинедтэ задалаатай автомашина бии. Тиин һурагшадта ажал хэжэ һураха бүхы арга боломжо олгогдохонь.

Мүнөө физикын, математикын, астрономиин, биологиин һуралсалай шэнэ программанууд абтаад байна. Мүн эхин классуудай шэнэ программа абтаа. Бусад предмедүүдээр хүлеэжэ байнабди.

Үнгэрһэн жэлэй һуралсалай жэлһээ эхилэн кабинетнэ системэдэ ороһон байнабди. Тэрэнэй ашаар багша бүхэн харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээ тэбэржэ, классһаа класста ошохоо болёо, һурагшад кл[illegible]һаа класста орожо хэшээлээ үнгэргэнэ. Иимэһээ классууд хооһоор байдаггүй болоjo, байрын асуудал шиидхэгдэнэ. Һуралсалай шэнэ жэлдэ хэшээлээ энэ системээр үнгэргэхэбди.

Арбан зургаа наһа хүрэтэр үхибүүдэй тоо бүридхэл абалгаар бага бэшэ ажал хэгдээ. Тоо бүридхэл юу харуулнаб гэхэдэ, хүүгэдэй ехэнхи хубинь һуража байна гэжэ элирүүлэгдээ. Оройдоол 7 хүүгэд һурадаггүй байба. Тэдэнэр бултадаа хүдэлнэ. Эмхи зургаануудай, предприятинуудай дирекцинүүд һурадаггүй үхибүүдые үдэшын һургуулинуудта һургаха гэжэ уялгалагдаа. Хэрбээ манай дурадхалые зарим предприятинуудай дирекцинүүдэй дүүргээгүй һаань, хэрэгынь тусхай комиссида үгтэхэ. Тиихэдэнь тэрэ комисси зохихо хэмжээ абаха болоно.

Мүнөө жэлдэ манай һургуулида 1058 үхибүүд һураха. Мэдүүлгэнүүд орожо үргэлжэлһөөр. Багшанарта предмедүүдынь үгтэнхэй, класс бүхэн тодорхойлогдонхой. Холоhоо ерэһэн аха классуудай һурагшадта хамтын байра—интернат эмхидхэгдэнхэй.

Энэ һарын гурбадахи арбан хоногто багшанарай семинар болохо. Семинар дээрэ багшанар һуралсалай шэнэ программа шудалха юм. Мүнөө семинарта бэлдэжэ байнабди.

П. Бородин,
Кяхта городой нэгэдэхи дунда һургуулиин директорэй уялгые дүүргэгшэ.

Түгэс бэлэдхэлтэй һургуули

Зунай амаралта дүүрэжэ байна. Мухаршэбэрэй һурагшад амаралтаяа хүхюунээр, өөһэдтөө туһатайгаар үнгэргэнэ. Зариман ая шалгада ябаһан, пионернүүдэй лагерьта амарһан, нүгөөдүүлынь ажаллаһан байха юм. Үхибүүд иимээр амаржа, ажаллажа бэе махабадаа бэхижүүлээд, арбаад хоногһоо сэбэр, һаруул классуудтаа орохонь.

Подлопатинскын дунда һургуулиин багшанар, хүдэлмэрилэгшэд һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэжэ, ашагүй ехэ юумэ хээ. Хабарһаа хойшо элдэб прибор, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд заһабарилагдажа эхилһэн юм. Химиин лаборатори хэрэгтэй юумээрээ хүсэд болгогдоо һэн. Һургуулиин библиотекэ мүн лэ һайнаар бэлэдхээ.

Һургуулиин ажахые даагша А. Н. Бухольцевай хүтэлбэреэр зунай амаралтын үедэ һуралсалай корпусто заһабари хэгдээ. Классуудай сонхо, үүдэн, паарта тэхэ мэтэ шэрдэгдэһэн, зарим пеэшэнгүүд шэнээр табигдаһан байна. 400 кубометр түлеэн бэлдэгдээд, шэрэгдэжэ асарагданхай. Шэнээр баригдаһан һуралсалай-үйлэдбэриин мастерской энэ жэлдэ нээгдэхэнь. Слесарна, модо дархалха мастерскойнууд, модо хатааха сушилка тэндэнь бии юм.

Нёдондонойхидоол адляар мүнөө жэлдэ 260 үхибүүд һургуулида һураха юм. Тэдэнэй список хэгдэжэ, классуудта хубаарилагданхай. Һургуулинь багшанараар гүйсэд хангагдаа.

Суулгын дунда һургуули шэнэ жэлдэ мүн лэ һайнаар бэлдэнхэй. Һургуулида гэр байрануудһаа гадна, һурагшадай хамтын байра заһабарилагдажа дүүргэгдээ.

М. Мурзин.

РАССКАЗ

Һогообор үбһэн

...наЙ оройдо морёо байлгажа, аминснь ...бага даруулаад, сэртеэлнигээ заһаад, ...ноо шангадхаад, хоёр хүн тэргэдээ ...з, хада руу бушуухан хатаргаба. ...уровай нэрэмжэтэ колхозой партийн ...низациин секретарь Эрдэни Цыды...нолын үбһэшэдтэ хүнэһэ хоол, газетэ, ...з зөөдэг Зунды аба хоёр Хүтэлэй ну...гай үбһэшэдэй бригада ошожо ябаһан бай...

Уданшьгүй модонуудай забһараар ...нуур сайбайн харагдаба. Үшөө хэдэн ...ябаад байхадаа тугаар харагдагша ...байгаа зүүн урдаһаа буужа ерэбэд. ...найтаһай хада хойто хажуугаараа ту...н нуурай зүүн тээгүүр ууджам нуга ...харпэ. Тэрэ нугын баруун захада, ...ай эрьедэ шэнээргэ сайбар хушал ...малай байранууд, хэдэн тобогор ...үүд, үбһэн урсанууд, хуһамаг хоройн ...харагдаба.

...Талада гараал ха даа даб гэхэдээл ...надай отогой газаа буушанхай бай...да,— гээд Зунды аба хүзүүн дээрэһээ ...тэр батаганаа һабардажа унагаагаад, ...нааараа хүлһөө аршаад, үргэлжэлүүл...

— Үбгэржэ нюдэ муутай болошоhон...һаа, газетэ шагаангүй, радиогой ...шагнангүй байжа шадахаа боли...лби. Өөртэйгөөшье сасуулжа үзэхэ...газетэ саг соонь уншаагүй хүн эшээн...сэбтэһэн баабгайдал байха бшуу. Ур...«нугаһагүй нуур дүлии, номгүй бан...дили» гэлсэдэг бэлэй. Мүнөө болохо...радиогүй айл дүлии, газетэ уншадаг...хүн балай болоол даа. Тиимэһээл үбһэ...шоной һайниие бэдэрэн отог, урса соо...байралжа, колхоз хотонһоо холо ойн ...тунгөөрөөр ябадаг үбһэшэдтэ га...зета, журнал саг соонь абаашахал гэжэ ...оргоноб. Үгэ наһан намай хэн ху...гэжэ одоо баалаха бэлэй.

...Хүтэлэй нуурта зүүн тээһээнь ороhон ...ноной урда бэеэр бухалнууд жэрылдэ...дүтэ дүтэ бодоһон сомоонууд тобойлдо...

...Урдшын һэрюун буужа, сортоотой сол...нйба—арба наһанай бухалшан хү...хашар болошоhон сэрдэгэр гүүнүү...амые хоёр тэшээнь шадалаараа угзарасгаан, урилдан ябажа, бухал шэрэнэ. Сомоонуудай захаар шэнэ шэнэ бухалнууд забда залигүй ерээд лэ, эрьелдээд лэ зогсоно.

Сомоонуудай хажууда ерэһэн бухалнууд халуун шэрэм дээрэ дуһаһан тоһон мэтээр хайлана. Самсаяа тайлажа хаянхай, наранда шатажа, хара хүрин болошоhон багжагар бэстэй асашадай хоёр-гурба асалхадал бухал үбһэн сомоогой оройдо гаршана. Баруун хадын оройгоор һүүлшын толоной бүхэжэ, бад хара боложо байха үедэ самоходно косилкашан, холо ошожо сабшаһан морин косилкашан дуулалдаһаар ерэнэ. Отогой газаахи зуухатай галай хажуугаар аяга табаг бариһан хүнүүд олоороо субана. Зунды үбгэжөөл ерэһэн хүндэ энэ тэрэ юумэ барюулаад лэ табина. Нэгэндэ газетэ, ном үгэнэ, нүгөөдэдэнь гүйсэтэй үрмэ, тоһо, бээлэй, ботинка гэхэ мэтэнүүдые үгэнэ. Зарим залуушуул тэбхэрхэн конверттэй бэшэг абаад, түүдэг тээшэ гүйдэлөөрөө ошожо һуугаад, уншажа ороно.

Үдэшын хоол бариһаар лэ залуушуул отогуудаараа тарана. Галай хажууда сайгаа һороһоор хэды үбгэд үлэнэ. Тэдэнэй дунда Эрдэни Зунды хоёр забилжа бүхөөр һуунхай. Дамби үбгэн гааһандаа тамхяа хээд, согоор посоожо, хэды хэды һорожорхёод, Эрдэнидэ хандан хэлэнэ:

— Минии үһаһан, шэбхэ тарааһан фермын хойнохи табин гектар дээрэһээ гектар бүхэнэй 46 бухал гараад байна. Хэрбээ хажуураа доогуур табяад, хярхаг үлөөнгүйгөөр, бургааһа боролжо соохи ногоо бултыень түүжэ сабшаад, гээлтэгүйхэноор, сэбэрээр тармаһан байгаа һаа, табишье гаража болохо һэн. Гансал сабшаһан, тармаһан гектараарнь бэшэ харин тэрэ газарһаа хэды шэнээн, ямар шанартай үбһэ абаба гээшэб гэжэ машинашан, тармууршанда ажалта үдэр табихадаа харалсадаггүймнай гомдолтой. Гектараар бэшэ, үбһөөр эдеэлүүлдэг хадаа энээн тушаа колхозой ноёд бодожо үзэхэл байгаат.

— Үри, зүб лэ хэлэнэш, — гэжэ мүнөө хүрэтэр абяагүй сай һорожо һууһан луговод Мухандии Дамбигаа дэмжэнэ,— бидэ үбгэдэй ургуулһан үбһэнэй гурбанай нэгэ хубинь сабшагдажа, тармагдажа, бухал сомоо болоод, удаань үнсэнэй кормушка соо ороторoо гээгдэнэ, үригдэнэл даа. Иигэжэ хорёо соогоо байһан үбһэеэ гамтайханаар, боолто үбһ[illegible] гээнгүйгөөр абажа шадахагүй аад, сабшалан муу, үбһэн гараагүй гэлдэжэ ябажа гүйлдэхэт. Сэхыень хэлэхэдэ, ажалта үдэр соможо абаһан үбһэнэй түлөө бэшэ, харин сабшаһан, тармаһан гектарай түлөө үгтэдэг бэшэ аал? Гал хүхөөр хуряагдаһан үбһэн ороohо таряанһаа юугээр дутаа юм. Үбһэн болоходо эдэшни үнөөхи һү, нооho ехээр абаһанайнь түлөө урмашуулжа түлэдэг гуримаа мартажархидаг ал даа. Хайшаа жэгтэй юумэ агшаб. Һайнаар хэгдэһэн ажал бүхэн лэ урмашуулагдаха ёhотой юм бэшэ гү?

— Минии бодожо ябахада колхозой хүтэлбэридэ баһа нэгэ нимэ дутагдал бии гэжэ һанагшаб. Бригадирнайшье эндэ һууна. Нюргандань хэлэнхаар, нюур дээрэнь сэхэ хэлэһүүб. Һаалиин гүүртын үбэлжэдэг энэ Хүтэлэй нугын үбһэнэй бригадын бригадираар полевой бригадир Дугданиие бэшэ, харин һаамхай үнеэдэй гүүртые даажа байдаг Дарицуе табижархиха байгаа. Хүтэлэй нугада тэды малтай үбэлжэхэш, үбэлжэлгын зургаа һара соо бүхы малаа хангахыншни түлөө эндэхи 800 гектар сабшалан шамда үгтэбэ гээд Дарицуе табиһан байгаа һаань, манда амар заяа үзүүлхэгүй, унтуулха хэбтүүлхэшьегүй байгаа бэшэ гү? Дугданшье арбаад хоноходол, амяарлан хуряалга эхилхэнь гээд, тоо бүридхэлшээ орондоо орхёод лэ арилшана ааб даа. Январь, февралиин жабарые Дугдан эндэ үнгэргэнэ бэшэл. Үбһэ багаар, муухайгаар абаһан гэмтэй хүниие бэдэржэ туршагтыл даа? Олохогүйт. Эхэнэрнүүдтэ ехэ ажал даалгабал тэдэн уһа намаряатай, даалгаһан ажалыя хүүлжэл һалаха байха. Сэрэгэй үеын жэлнүүдые үбгэд һанана бээзэт. Тиихэдэл һамгадай ажалиа бэрхые, зоримгой нэтэрүүе мэдээ һэмди. Колхозойнгоо хүтэлбэрилхы тушаалнуудһаа эхэнэр — бүсэгүйшүүлээ дэмы холодуулжархёо бэшэ аа гүбди, — гээд хажуур дабтадаг Шаамха баабай энеэбхилэн дүүргэнэ. Зунды абашье үүринэрэйнгээ хэлэһые халуунаар дэмжэжэ, «залуу ноёд, үбгэдэйнгөө хэлээшые шэхэндээ хабшуулха, сээжэдээ үлөөхэ ёhотойт» гэбэ.

— Үтэг газарай үрэжэл ехэ, үбгэд хүгшэдэй дүршэл ехэ гэдэг тон зүб. Амаржа, гэрэйнгээ һүүдэртэ гэсылдэжэ, үни хэбтэхээр болоhон аад, артельдээ арга шадалаараа туһалха гэжэ оролдодог, туһатай һайн заабари, һанамжа үгэдэг таанадаараа колхозой хүтэлбэрилэгшэд ехэ омогорходог даа,—гэжэ Эрдэни секретарь хэлээд, — үглөөдэр ажалай эмхидхэл тухай хөөрэлдэхэбди, — гээд дүүргэбэ.

Ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ удаахан һуушаһан байжа, үглөө эртэ ажаллаха зон хадаа амаржа унтая гэлсээд, үбгэдүүд тарана. Үбгэдүүдтэй хөөрэлдэжэ, хүлэйнгөө шалатар галай хажууда дабшалжа һуушаһанаа һая мэдэһэн Эрдэни бодожо, отогой хажуугаар нэгэ хэды ябад гээд, тэргэ дээрээ унтаряа заһажа хэбтэнэ. Тойроод жэн балай. Үдэрэй халуунда хүдэлжэ эсэшоод, хэбтэн сасуугаа унташаһан хүнүүдэй шангаар хурхиралдаха абяан отогууд сооhоошье, отогой газаагуур табяатай аянай эбхэрдэг оронууд дээгүүр унташадай зүгһөөшье дуулдана. Һүниин манаанда ябаһан адуунай боотолой шэнгэн абяан хаа яа болоод соностоно. Ажалай эмхидхэл тухай, хэһэн ажалые саг соонь урмашуулан түлэхэ тушаа мэнэ һая хэлсэһэн тон зүб һанамжанууд тухай бодожо хэбтэтэрээ Эрдэни гэнтэ унташаһан байба...

Үглөөгүүр шүүдэрэй хатаха үедэ тогоошон Пагма һүниин моришон Лодой хоёрһоо ондоо хүн үбһэшэдэй отогто үлэбэгүй. Дугдан бригадир Зунды аба хоёрые Эрдэни секретарь дахуулаад, сабшаһан, тармаһан газарайнь, сомоһон үбһэнэйнь шанар шалгахаа ябашанхай байба.

...Үүдэ, сонхо хэгдээгүй, дабирхайн үнэрөөр анхилһан дараансаар хушагдаһан, шэнээр баригдажа байһан Хүтэлэй фермын культбазын байшан соо үдынгөө хоол эдиһэн үбһэшэд суглана. Түрүүн ерээшэд тамхилна. Ханада хадаатай байһан колхозой хэблэмэл газетын, бригадын «Дайшалхы хуудаһанай» хажуугаар хүнүүд олоороо сугларанхай: «хэнэй бригада түрүүлжэ ябанаб?» гэлдэн һонирхонод. Хододоо согтой зугаатай ябадаг залуушуул хүхинэ, шууялдана, һууряа буляалдан түлхисэлдэнэ. Дугдан бригадир шэмээгүй болохые дурадхаад, Эрдэни Цыдыповтэ үгэ үгэнэ. Хүн зоншье замхаадхиба.

Арадай засагай арбан жэл соо агуу ехэ хитад арадай социализм байгуулалтадаа туйлаһан амжалтанууд тухай, партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй табиһан зорилгонууд тухай тобшоор, ойлгосотойгоор хөөрэһэнэй удаа, саашань нигэжэ үргэлжэлүүлнэ:

— Һогообор үбһэн юун гээшэб? Дүрбэлжэн метр бүхэндэ арбан һогообор үлөөбэл, гектар дээрэ гурбан пууд үбһэ лаб гээнэбди. Дээгүүр сабшаһанһаа, хярхаг үлөөhэнһөө боложо хэды ехэ үбһэ гээнэбибди?! Дүрбэлжэн метр соо сантиметр газарай ногоо сабшангүй гарабал, гектарта 6 пууд үбһэн орхигдоно. Үбһэмнай — һүн, тоһон, мяхан, ажалта үдэртөө хубаажа абаха мүнгэмнай гэжэ таанад булта мэдэнэт. Тэсэд юундэ алта мүнгэеэ алхажа, гэшхэжэ ябана гээшэбибди? Бригадиртайтнай ябажа сабшаһан, тармаһан, һурилһэн газарыетнай шалгажа хараабди. Хярхаг үлөөһэн, дээгүүр сабшаһан машинашанда ажалта үдэрынь багаар табиха, үбһэ гээһэн тармууршадые дахин тармуулха гэжэ хэлсээбди. Сабшагдаһан, тармагдаһан газарые шалгажа хараһанай удаа зоотехник шалгалтын комиссиин гэшүүнтэй суг ябажа, табан хоног бүхэндэ сомоһон үбһэ бригадирһаа тушаажа абадаг болгоходомнай яаха юм? Нимэ һанамжа ахамад үбгэдүүднай оруулна.

— Тон зүб шиидхэбэри. Үбэлдөө, хабартаа үргэлжэ маяалжа, үтэг шэбхэ тараажа ургуулһан ногооєи һалан һамайгаар хуряахадань заримдаа хара буумаар байдаг,—гээд Мухандии луговод дэмжэнэ.

— Ургаһан үбһэеэ хүхөөр, гээлтэ хороолтогүйгөөр абаха гэжэ шиидээл хадаа үбһэ хуряалга дээрэ шанар шалгагшадые бии болгохо гэһэн һанамжа оруулнаб. Шанарые шалгагшадаар Мухандии баабай Зунды аба хоёрые табиха, туһалагшанарынь болгожо гурбан хүнһөө эмхидэһэн комсомолой пост байгуулха дурадхал оруулнаб, гэжэ комсомол Цэрэн хэлэбэ.

Цэрэнэй хэлээшые бригадын гэшүүд бултадаа һайшаагаад, Мухандии Зунды хоёрые шанар шалгагшад болгоод, гурбан хүнһөө комсомолой пост эмхидхэбэ. Муугаар хэһэн ажалые ажалта үдэр бэшүүлэнгүйгөөр дахин хүүлхэ эрхэ тэдэндэ олгобо. Удаань Эрдэни секретарь нигэжэ үргэлжэлүүлбэ:

— Таанад, хүтэлэйхид, талын бригадынхидһаа холохон гээгдээд ябаһанаа мэдэбэ бээзэт. Шуумгайгаар хүдэлхэ болоот. Таряаншье сайража эхилээ. Амяарлаа хуряалгаяа һаяар эхилхэмнай. Бригадаһаатнай арба табан хүниие, мори унаа абаашаха болохомнай ха. Ехэ шахардуу үе, үбһэ таряа хуряалгын харшалдаха, забда залигүй хүдэлхэ халуун хаһа болоо гэжэ мэдэгты. Хэн юу үшөө нэмэжэ хэлэхэ, захиха байнаб?

Нэгэ хэды соо абяа шэмээгүй болоод байна. Мүлиһэн монсогор модо һандайлжа һууһан, ангажа сайһан хүхэ майкатай, тоho мазут болоһон үмдэтэй бажагар томо бэстэй Доржо үгэ абажа:

— Партиин июньдэ болоһон Пленум автомат, машина ехээр хэрэглэдэг болохо гэһэн зорилго урда урдынхиһаа хурсаар табяа гэбэт. Тэсэд тэрэ зорилго колхоздоо яажа бэелүүлхэ тухай хэлсэбэ үгылди. Би механизатор хүн туладаа нимэ дурадхал оруулнаб. Наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ бухал табихаяа болихо, тармагдаһан үбһэ «Беларусь» тракторта урдань нагшуурга угсараад, сэхэ сомоодо асараад, һурилхэ. Бухалшаднай гар хажуураар доро, болдог, ялхитай газар сабшаха.

— Тиимэ, тиимэ! Хэды ажал алмагдахаб! Аадар бороогойл орохо болоо һаа, гарта хүлтөөрөө булта табихабди. Бүхы сомоонуудаа үбэл тракторaap шэрэхын туладa модон шарга дээрэ сомохо,—гэлдэн хэдэн залуу механизаторнууд дарья табилдана. Доржын дурадхал һайшааба.

—Ажалдаа гараха сагтнай болобо. Таанадай оруулһан дурадхалнууд тон зүйтэй, баталжа абаба гээшэ бээзэбди,—гээд Эрдэни Цыдыпов дүүргэнэ.

Уданшьегүй үбһэшэдэй отогто үглөөнэйхидэл адли дахяад хон жэн болошоно.

СОДНОМ БАДМАЕВ.

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермэ зунай бэлшээридэ Таһархай гэжэ нютагта ошонхой байна. Адуулалга, эдеэлүүлгын һайн дээрэһээ үнеэд һү ехээр үгэнэ. Тэндэхи һү машиндадаг пунктда үдэртөө тонно хахад шахуу һүн орожо, болбосоруулагдана. **Зураг дээрэ:** (баруун гарһаа), лаборантка Лида Дармаева, Зина Очирова һү машиндажа байна.

А. Бадаевай фото.

Огородой эдеэ гүрэндэ тушаана

Цагаан-Усанай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой (Зэдэ) М. Плюснинэй хүтэлбэрилдэг огородой бригадынхид энэ жэлдэ баян ургаса хуряажа байнхай. Мүнөө эдэнэр үгэрсэ, мангир, эртын капуста гүрэндэ тушаажа эхилбэ. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ энэ бригадын гэшүүд 58 мянган түхэригэй олзо оруулһан байгаа һаа, байгша ондо тэрэнээ 70-аад мянга болгохо зорилготой. Мүн хүршэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд огородой эдеэ гүрэндэ ехээр тушаажа байна.

Ц. Дугаржапов.

Ажахын тоосоондо ороһон лагерь

Зэдэ станциин долоон жэлэй һургуулиин пионернүүд зундаа лагерьта байжа хүхюун сэнгэлигээр амархынгаа хажуугаар туршалгын ажахыда хүдэлжэ, бэе махабадаа бэхижүүлнэ.

Пионернүүдэй тариһан 19 гектар кукурузын талмай дээрэ баян ургаса эдеэшэжэ байна. Үхибүүд ургаса харууһалһан тухайдаа тусхай дансада иигэжэ бэшээ: «Кукурузымнай эгээ үндэрынь 180 сантиметр болонхой. Гектар бүриһөө 150 центнер хартаабха, турнепс суглуулхаар хараалнабди».

Эндэхи һургуулиин эхин классуудай һурагшад «Венский голубой» гэжэ үүлтэрэй 10 туулай, Ториин инкубаторна станциһаа абаһан тахяагай дальбарааннуудые харууһалжа байнад. Эдэнэрэй харууһалдаг эмэ туулайнууд һаяар зулзагалхань.

Г. Ильин.

Студентнэр Москва ошохоёо мордобо

Бурядай зооветеринарна институдай 16 студентнэр һаяшаг Москва мордобо. Эдэнэр үнгэрэгшэ 1958—1959 оной һуралсалай жэлэй туршада оролдосотой һайнаар номоо үзэһэнэйнгээ түлөө Москва экскурсяар ошохо эрхэ олоһон байна.

Эхэ оронойнгоо ниислэл ошохоёо мордогшод СССР-эй арадай ажахын туйлалта харуулһан выставкые, мүн бусадшье һонирхолтой газарнуудые хараха юм. Студентнэр хорёод хоногой туршада ябаха байна.

И. Будаев.

ПРИМОРИИН ШАТАРШАД ТҮРҮҮ҃ ҺУУРИ ЭЭЭЛБЭ

Улан-Удэ городто Россин Федерациин «Б» классай шатаршадай дунда үнгэргэгдэжэ байгаа (харадаггүйшүүлэй) мүрысөөнэй һүүлшын уулзалга болобо. Наймадахи уулзалгада Примориин, Хабаровска хизаарай, Эрхүүгэй, Новосибирскэ областиин шатаршад Амурай, Читын областиин, Бурядай АССР-эй, Алтайн хизаарай командатай наадаа. Эдэнэрһээ Примориин хизаарай, Новосибирскын областиин шатаршад шалгарһан байна.

Һүүлшын—юһэдэхи уулзалгада Бурядай АССР-эй шатаршад Новосибирскын түлөөлэгшэдтэ 2:5 гэһэн тоотойгоор шүүгдээ. Яхадай АССР-эй команда Примориин шатаршадта 3:4 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн байна.

Үнгэргэгдэһэн бүхы уулзалгын удаа Примориин хизаарай шатаршад 37,5 очко, Новосибирскэ областиин—35, Алтайн хизаарай —30,5, Читын областиин—30, Эрхүүгэй областиин—28, Амурай областиин— 27,5, Яхадай АССР-эй—24, Бурядай АССР-эй—20, Хабаровска хизаарай—19,5 очко абаа.

Мүрысөөндэ илаһан түрүүшын хоёр команда «А» класста наадахаар дэбжүүлэгдээ.

К. Сыденов, мүрысөөнэй судья.

Хилын саанаһаа

СССР-эй, араб оронуудай хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ

ДАМАСК, августын 18. (ТАСС). Уласхоорондын заншалта яармагай Дамаскда нээгдэхээ байһан тушаа «Ан-Наср» газетэ статья толилоо.

Тусхайлбал, статья соо иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. «Дамаскын яармагта Советскэ Союзай хабаадалга Совет ороной экономико, соёл культура болон наукын талаар амжаһан угаа ехэ туйлалтануудтай араб арадай танилсаха хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай... Энэ хабаадалга Советскэ Союзай болон ОАР-эй арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ, тэрэшэлэн манай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанай, соёл культурын холбоо харилсаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна».

Мүнөө үедэ Советскэ Союз болон ОАР-эй хоорондо али алиндань ашатай туһатай худалдаа наймаан эрхилэгдэнэ. Энэ худалдаа наймаан саашадаа саг үргэлжэ үргэдхэгдэжэ байдаг гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Советскэ Союзтай хэгдэдэг худалдаа наймаан ОАР-эй харьяата Сириин райондо угаа ехэ туһатай байһыень онсолон тэмдэглэхэ зуураа, газетэ иигэжэ бэшэнэ. Сириин район Советскэ Союзһаа элдэб машина, түхеэрэлгэнүүдые, тэрэ тоодо тракторнуудые, комбайнуудые, экскаваторнуудые, насосуудые, бүд нэхэлгын промышленностиин түхеэрэлгэнүүд болон бусад машинануудые худалдажа абадаг юм.

Румыниин машина бүтээлгын хүгжэлтэ

БУХАРЕСТ, августын 18. (ТАСС). Фашистска дарлалтаһаа оронойнгоо сүлөөлэгдэһэнэй удаадахи арбан табан жэлэй турша соо экономическа, политическэ болон культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудта туйлагдаһан амжалтануудайнгаа дүнгүүдые Румыниин ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ гаргажа байна.

Мүнөө Румыни харгы замай хэрэгсэлнүүдые, тракторнуудые, тэдэндэ хэрэгтэй запасна частьнуудые, электротехническэ, энергетическэ, нефтиин, ашагта малтамалнуудай түхеэрэлгэнүүдые, шарикоподшипнигуудые, химическэ, эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ гаргадаг. Бырладска шарикоподшипнигай завод, Бухарестдэхи Тудор Владимирескугэй нэрэмжэтэ автомобильна завод, Арадтахи станок бүтээлгын завод, Сталин городтохи автомобильна завод, Сату-Маредахи, Сибиудэхи, Браиладахи, Крайовадахи машина бүтээлгын заводууд болон бусад арадай засагай тогтоһонһоо хойшо шэнээр баригдаһан гү, али ехээр һэлбэгдэн заһабарилагдаһан байна.

Мүнөө Румыниин машина бүтээлгын промышленность мянга гаран элдэб түхэлэй бүтээсэ ехэтэй машина, түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ гаргадаг.

ГДР-эй һонин

ЕВРОПОДОХИ ЭГЭЭН ТОМО ФАБРИКА

Европодохи эгээн томо саарһанай фабрикын барилга Шведтэ городто (Франкфуртна Одере округой) эхилбэ. 1960 оной һүүл багаар тус фабрика ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана. Предприятиин түрүүшын ээлжээнэй хүдэлжэ эхилхэдэ үдэр бүри 300 тонно продукци гаргагдаха байна. Тиихэдэ 1965 ондо энэ фабрика сүүдхэдээ 700 тонно шахуу картон, элдэб саарһа үйлэдбэрилхэ юм. Энэ фабрика 50 гектар талмай эзэлхэ байна.

Тус фабрикын барилгада 107 миллион марка һомологдоо.

ПОТСДАМДА ОКРУГОЙ ЭКОНОМИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

Долоон жэлэй туршада округой экономикые хүгжөөхэ асуудалаар конференци Потсдамда болобо. Энэ долоон жэлдэ гол түлэб металлургическа промышленность хүгжөөгдэхэ ёһотой гэжэ конференци дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Мүнөө үедэ Бранденбург, Хеннигсдорфын 2 металлургическа заводууд орон дотор үйлэдбэрилэгдэдэг буладай гурбанай хоёр хубиие үгэнэ. Харин 1965 ондо гансахан Бранденбургын завод дээрэ булад хайлуулга 0,5 миллион тоннор нэмэхэ байна. Энээнэй тула мартенын пеэшэн ашаглалгада үгтэхэ юм. Тиихэдэ бүхы округ соо булад хайлуулга 7 жэлэй үедэ 2,5 дахин ехэ болохонь. Тэрэшэлэн хими, машина бүтээлгэ хүгжөөлгэдэ горьтойхон анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, Премницэдэхи хэмэл торго гаргадаг арадай предприяти 2,5 дахин ехэ продукци үгэдэг болохо юм. Рейнсберг шадар баригдажа байһан атомна электростанци 1962 ондо ток үгэжэ эхилхэ байна.

ЦЕМЕНТ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭ 2 ДАХИН ЕХЭ БОЛОХО

Карсдорфдохи цементын заводто түрүүшынхеэ эрьелдэдэг пеэшэн ашаглалгада үгтэбэ. Барилгын бүхы хүдэлмэриин дүүрэхэдэ тус завод жэлдээ 660 мянган тонно һайн шанартай цемент үгэхэ байна. 1965 ондо ГДР-тэ цемент үйлэдбэрилгэ 1958 онойхитой сасуулбал 2 дахин нэмэжэ, 7,5 миллион тонно болохо юм.

ХУРЯАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАНА

Шверин округой машинно-тракторна станцинууд бүхы Мексенбургын газар дээрэ 10 жэлэй саада тээ байһанда оробол 2 дахин олон хуряалгын машинануудтай мүнөө жэл болоо. Тиигэжэ залаата ургамалнуудай талмайн дүрбэнэй нэгэ хубинь оньһожоруулагдаһан аргаар хуряагдана. Хуряалга дээрэ мүнөөнэй шэнэ комбайнууд хэрэглэгдэнэ.

РЕСПУБЛИКЫН МЕТАЛЛУРГНУУДТА

Риза городой металлургическа заводой мартеновскэ цехын газопровод заһабарилгада 9,5 үдэр үгтэһэн байгаа. Гэбэшье заводой хүдэлмэришэд энэ хүдэлмэриие 5 үдэрэй туршада дүүргээ. Энээнэй ашаар тус завод үшөө 6 мянган тонно булад хайлуулба.

Октябриин 7-до гүйсэхөө байгаа ГДР-эй 10 жэлэй ойн хүндэлэлдэ «МАКС-ХЮТТЕ» заводой доменщигууд түсэбһөө гадуур 18 мянган тонно шэрэм хайлуулха уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Июлиин түрүүшын 3 долоон хоногто тэдэнэр 2700 тонно кокс алмаба.

БЭШЭДЭГ МИЛЛИОН МАШИНА

«Оптима» гэжэ бэшэдэг машина бүтээдэг завод Эрфуртдэ байдаг юм. Тус заводой бүтээн гаргадаг продукциин 85 процентнь хилын саана абаашагдана. 1945 онһоо хойшо миллион үлүүтэй бэшэдэг машина бүтээгдэһэн байна.

(ТАСС).

Рурска область. Баруун Германиин нүүрһэ малтагшад Гельзенкирхендэ демонстраци хэжэ, шахтануудые хаалгыс, ФРГ-дэ нүүрһэ худалдалгын бэрхэшээлдэ ороһонһоо уламжалан хүдэлмэришэдые ажалһаань олоор гаргаһые буруушааһан байна.

АДН агентствын фото.

Баруун Германиин сэрэгэй самолёдууд гэмтэжэ унаба

БОНН, августын 18. (ТАСС). «Ди Вельт» газетын мүнөөдэр мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Германиин армиин истребитель-бомбардировщик Вейльгейм шадар бутаран унаһан байна. Экипажайнь хоёр гэшүүд гэмтэжэ үхөө.

Миндельгеймһээ (Бавари) урдуур Баруун Германиин армиин истребитель бутаран унаа. Пилодынь парашюдаар буужа, бэеэ абарһан байна.

Сант-Ягодахи зүблөөн дээрэ США урагшагүйдэбэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 18. (ТАСС). Америкын гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн мүнөөдэр Сант-Ягода (Чили) хаагдаба.

1954 ондо Гватемалада болоһон событиие хэрэглэһэн шэнгеэр Кубын дотоодын хэрэгүүдтэ элитээр хамааралсаха, тиигэжэ энэ орон доторхи революциие амжалтатайгаар түгэсхэхэ хэрэгтэ һаад ушаруулха зорилгоор тус зүблөөе Холбоото Штадуудай хэрэглэхэ гэжэ оролдоһониинь мэдээжэ. Гэбэшье энэ һанаашалгань урагшагүйдэбэ гэжэ зүблөөнэй хүдэлмэриһөө эли болоо. Карибска далай шадар «эб найрамдал хангахын» тулада, «уласхоорондын коммунизмын һанаашалгаһаа» Америкын оронуудые «хамгаалхын» тулада тусхай комитет байгуулха гэһэн Америкын дурадхалые баталан абахаһаа олонхи делегацинууд арсаһан байна.

Карибска далай шадарай арсалдаан тухай мүрдэлгэ хэхыень Америкын гүрэнүүдэй организациин дэргэдэхи «эб найрамдалай асуудалнуудые эрхилхэ комиссида» даалгаха гэһэн шиидхэбэриие Холбоото Штадуудай делегаци абхуулжа шадаһан байна. Кубын болон Венесуэлын делегацинуудай эрилтын ёһоор, имагтал хамаатай талануудай зүбшөөлөөр тус комисси ябуулга хэжэ шадаха гэжэ комиссиин эрхэ түлөөлэлгэ тухай тогтоол соо бэшэгдээ.

Америкын делегациин дурагүйтэбэшье, сэрэгэй гаргашануудые хороохо тухай, экономическа харилсаа холбоон болон хүнэй эрхые хүндэлхэ тухай тогтоол зүблөөн баталан абаа.

Индонезиин бэеэ даанхай болоһоор 14 жэлэй дашарамдуулан Сукарно

ДЖАКАРТА, авгус (ТАСС). Индонезиин бэе байдалтай болоһоор 14 жэ дашарамдуулагдан, на туг үргэлгын баярай ёһол ка ордоной үмэнэ үсэгэлд Энэ ёһололой үедэ президе но үгэ хэлэхэдээ иигэж 1959 он хадаа «манай ре түүхэдэ шэнэ хуудаһа нэ ёһотой». Тиимэһээ, «1945 о люциин зорилгонуудта та гүй» бүхы юумые зайсуул Сукарно уряалаа.

Түргэнөөр, али бүхы хүгжэхэ хамаг арга болом незидэ бии гэжэ президент тэмдэглээ. Мүнөөнэй пра вын программые бэелүү зоной шухала хэрэглэм хангаха, оронойнгоо аюул дал хангаха, империализм гүү тэмсэлые үргэлжэлүүл ойрын зорилго болоно. щество байгуулха, колон хүсэдөөр усадхажа, хэтэ үе лан тайбан байдалай үнд табиха гэээшэ манай тэмсэ сэй зорилго болоно гэжэ мэдүүлээ.

Индонезидэ 1945 оной циин һэргээгдэһэнтэй даш лан империалистическэ ид дай хэдэг номнолые э зуураа, президент иигэж Нохойнуудай борожо байб дэнэр замаа саашадань лүүлхэбди. Үнэн зүб, хүгж баржа байһан общество ба тулада «колониальна эко усадхажа, оронойнгоо э байгуулха» шухала гэжэ саашань заагаа. Баруун сүлөөлхэ хэрэгтэ Голланди гүйлхэһэн занда байгаа һаань, Индонезиин газар Голландиин зөөри хогшол нэй мэдэлдэ бүрин абажа, хабди гэжэ президент онсо дэглээ. 1945 оной конс ёһоор промышленностиин г ла һалбаринууд, тэрэ тоодо хэрэглэлэй тон шухала үйлэдбэрилгэ, энгэй хүнүү дэлдэ бэшэ, харин гүрэнэй доро байха юм гээд тэрэ м

Уласхоорондын байдал т лэхэдээ, президент иигэжэ лээ: бүхы дэлхэй дээрэ тайбан байдал бэхижүүлхы дэлхэйн бүхы арадуудтай рисаатай байхые бидэнэр бди. Бүхы дэлхэйн гурб лиард хүнүүдэй хоорондоо рилсаа холбоотойгоор зэрг байха үндэһэ һуури социал литическэ системэнүүдһээнь дангүйгөөр байгуулагдаха гэбэ.

Советскэ Союзда эльгээ загаһа барилгын судна бү

ВАРШАВА, августын 19. Польшын хэблэлэй агентст дээсэһэнэй ёһоор 1200 тон нүүртэй траулер—загаһана Советскэ Союзай захилаар ска судоверфидэ бүтээгдээд табигдаба.

Кубада эсэргүү кампани США-д үргэлжэлүүлэгдэһэ

НЬЮ-ЙОРК, августы (ТАСС). Кубын революци вительствые үгэсэлгэ хэжэ гү, али Кубын дотоодын хэ хамааралсахын тулада А гүрэнүүдэй гадаадын хэ министрнүүдэй зүблөөндэ бэри гаргуулха гэһэн Штадуудай хархис этэгээдү сэбүүдэй буруу һүрэхэдэ, кын хархис хэблэл Кубада кампани бүри эдэбхитэйгэ даг болоо. Гадаадын ор ээзэрхэлгэһээ, гол түлэб А монополинуудай ээзэрхэл лөөржэ, бэеэ даанхай далтай болохые хүсэдэг Америкын бусад оронуудай Кубын революциие бүри ех жэдэг боложо байнхай. Энэ та Америкын хархис хэблэл шара ехээр бусалгана.

Гватемалын демократическ вительствода эсэргүү ка 1954 ондо хэгдэһэндэл адля рикын олон газетэнүүд « дотоодын хэрэгүүдтэ хама хагүй» гэһэн худал хуурма ламжануудаар халхабша үнэндөө Кубада эсэргүү добтолго хэхые уряалдаг ба най хүсэ шадал, манай Латиин Америкын гүрэнүүд номикодо манай дүүргэд холодоо шиидхэхы удхаш байха ёһотой гээд «Нь таймс» газетэ бэшэһэн байн

Редактор Ц. Ц. ЦИБ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01121. Типография Министерства культуры Бурятской АССР Зак. №